Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 250 (16473) | 1983 оной октябриин 30, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

СС-эй ЦК-гай ЛИТБЮРОДО

ЦК-гай Политбюро ээлжээтэ заседани дээрээ ...ложо үнгэрhэн СЭВ-эй XXXVII сессиин ...жа үзөөд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюро- СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэг- ...нов түрүүтэй Советскэ Союзай делегациин ... hайшааба. Сесси дээрэ баталан абтаhан ...д үйлэдбэрине эршэдхэлгэдэ ба эрдэм, ...элтэ дэбжэлтые түргэдхэлгэдэ, СЭВ-эй ...шын-түүхэй эдүүдэй нөөсэнүүдые бодом- ...эглэлгэдэ, хүн зоной хэрэглэмжые эдеэ хоо- ...р дүүрэнээр хангалгада туhа нэмэри бо- ...эглэгдээ.

...йда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ядерна ...Баруун Европодо тараан тодхолгые буруу- ...эй оронуудай правительствануудай толгой- ...алан абаhан Мэдүүлгые КПСС-эй ЦК-гай ...эдэрөөр сэгнээ. Энэнь буу зэбсэг үрдилдэн ...олха, амгалан тайбан байдал сахин хам- ...уудай хоорондо харилсаа холбоо хүгжөөхэ ...ис аха дүү оронуудай хараа шугамай ...айhание дахин батадхаа. СЭВ-эй сессиин ...эн СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хүтэлбэрил- ...ай экономическа зүблөөндэ бэлэдхэхэ хү- ...хала удха шанарые Политбюро тэмдэглэ- ...а дүү оронуудай экономикые амжалтатай- ..., социалис экономическа нэгэдэлые гүнзэ- ...иалис гүрэнүүдэй нэгэдэлые ба жагсаа- ...жүүлхэ хэрэгтэ энэ зүблөөн аша үрэтэй ...эгэжэ байhанаа мэдүүлээ.

ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй ...эй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккертой, ПОРП-ын ...ын секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Со- ...эшэ В. Ярузельскитэй ба БКП-гэй ЦК-гай ...гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй ...Г. Филипповтэй Н. А. Тихоновэй уулзалгын ...ы hайшаагдаа.

ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ неф- ...ууды гамтайгаар ба бодомжотой зүбөөр ...р хүдэлмэрие шангадхаха тухай асуу- ...эгдэhэн, энэ хүдэлмэриин гол шэглэлнүүд ...он байна. Ороной экономикын саашанхи ...онэй эршэдэлгэ, СССР-эй Элшэ хүсэнэй ...белүүлгэ материальна нөөсэнүүдые гамтай- ...этэй таhаршагүй холбоотой гэжэ тэмдэг- ...эй дунда нефть онсо hуури эзэлдэг. Эгээл ...удта нефть олзоборилогдодог тула, жэлhээ ...ури үнэтэй боложо байнхай.

...коллектив бүхэндэ нефтиин продуктнуудые ...ого асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, нөөсэ- ...лжэ хэрэглэхэ, түлишын-тоhодолгын ма- ...алмаха, тэдэнэй гээлтые эрид хорооно та- ...ишэд, колхознигууд болон алба хаагша- ...ролдолгонуудые элсүүлхэ, нефтиин про- ...алмаха талаар бүхы хүдэлмэриин хойноhоо ...адхаха, түрүү дүй дүршэл, ажалшадай зо- ...үүсхэл, уралан нарижуулагшад болон ухаа- ...дой дурадхалнуудые бүхы талаар дэмжэ- ...лхэ гэжэ Политбюро союзна республика- ...ртинуудай ЦК-нуудта, партийна ба совет ...алтаба. Ажал эмхидхэлгын түлөө, хүдэлмэ- ...хэндэ элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые гамтай- ...жотой зүбөөр хэрэглэхэ эрхэ байдал бай- ...э ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые ...талаар хэмжээнүүд хараалагдаа. Түлишэ ...үрэтэй техникэ ба арга технологи бай- ...лбэридэ нэбтэрүүлхэ, түлишын-тоhодолгын ...ай нормо тогтоохо гуримые ба хэрэглэм- ...уридхэлгые нарижуулан hайжаруулха түсэ- ...ы дүүргэхэ шухала гэжэ тэмдэглээд, анха- ...лаа.

Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй оборо- ...үүдэй комитедэй ээлжээтэ бэшэ заседани Д. Ф. Устиновай мэдээсэлые КПСС-эй ЦК- ...ро шагнажа hайшаагаа. Аха дүү социалис ...арилсаа холбоо бэхижүүлхэ, Советскэ Союзай ...алта гадаадын политическэ хараа шугам ...сад зарим асуудалнууд баhал зүбшэн хэл-

XI ТАБАН ЖЭЛ — АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

МҮНӨӨДЭР — АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

ОРОЛДОСОТОЙ АЖАЛ ОМОГОРХОЛ ТҮРҮҮЛДЭГ

Манай ашаа шэрэлгын автотранспортын предприяти республика дотороо эгээл томонуудайнь нэгэн гэжэ тоологдодог. Жолоошоднай түмэр-бетон, хирпиисэ, модо, тэжээлэй гурил болон бусад зүйлнүүдые холын зайда шэрэдэг юм. Мүн тиихэдэ намартаа таряа хуряалгын халуун ажалай бурьялхада, колхоз, совхозуудта ошожо, туhа хүргэлсэдэг hайхан заншалтайбди.

Эсэгэмни — үнинэй жолоошон. Ухибүүн ябахаhаам эхилжэ абамни өөрынгөө ажалда hургаhан, дүршүүлhэн бэйха. Магад тиихэдэл жолоошоной хүдэлмэридэ дурлаhаншье байжа болооб. Дунда hургуулияа дүүргээд, эсэгынгээ хүдэлдэг газарта ажалда орожо, жолоошон болоhондоо ехэ баяртай, омогорхолтой ябагшаб. Юуб гэхэдэ, автомобиль хадаа мүнөө үе сагай транспортын гол хэрэгсэлнүүдэй нэгэн болоно ха юм. Ажабайдалаймнай алхам бүхэндэ автомашина хэрэглэгдэнэ.

Бэеэ даажа, автомашина жолоодожо эхилhээрни арбаад жэл боложо байна. Энэ хугасаа соо ябаагүй нютаг, шэрээгүй ашаа гээшые тоолохо, дурдахын аргагүй.

Минии даадаг бригада 22 хүнhөө бүридэнэ. Яhала ехэ коллектив гээшэ ааб даа. Жолоошон бүхэнэй абари зан, сэдьхэл зүрхэндэ таарама онсо «түлхюур» оложо, коллектив дотороо эбтэй эетэй, нүхэр ёhоной харилсаа байгуулжа шадаха шухала. Эндэ бригадирай үүргэ ехэшье, харюусалгатайшье юм. Бригадир хүмнай бусадтаа жэшээ харуулан хүдэлхэ, hурган хүмүүжүүлэгшэ байха зэргэтэй. Залуу жолоошон Н. Гильфановые мүнөө hургажа байнаб. Хүнэй үгөөр урагшаа hанаатай, ажалша хүбүүн hэн тула мэргэжэлээ ехэ түргэнөөр шудалжа, харюусалга ехэтэй даабаринуудые дүүргэхээр болонхой. Баян дүршэлтэй жолоошод П. Малыгин А. Мезенцев хоёр мүн лэ hурган хүмүүжүүлэгшэд байха. Тэдэнэр бригададаа бэрхэ жолоошодые бэлдэдэг юм.

Холын зайда ашаа шэрэдэг бидэндэ техническэ талаараа автомашинын хододоо гүйсэд бэлэн байлга ба сагаа зүбөөр хубаарилга тон шухала. Тиимэhээ ээлжээтэ рейсhээ ерэмсээрээ, заhабарилагдахаар, hэлгэхээр юумыень слесарьнүүдтэ захихадамнай, тэдэнэр бидэнэй «мөөртэ хүлэгүүдые» hүниндөө заhабарилhан байдаг. Автомашинануудые техническэ талаар хангалга тэдэнэй гол ажал гээшэ. hаатаhан машиные богони болзор соо hайн шанартайгаар заhабарилжа, үглөөдэрэйнь ажалда бэлдэхын тула ехэ мэдэсэ, дүршэл, шадабари, оролдосо хэрэгтэй. Теэд гансашье слесарьнүүд автомашина заhабарилдаг бэшэ, мүн лэ бидэ өөhэдөөшье энэ талаар ехэ юумэ хэдэгбди. Машина жолоодохо гээшэ гансашье ашаа шэрэлгээр дүүрэдэггүй. Жолоошон бүхэн даалгагдаhан техникынгээ түлөө харюусадаг. Эбдэрhэн юумэеэ саг дарыдань анхаржа, тэрэ доронь заhабарилха, hэлгэхээр юумэ слесарьнүүдтэ мэдүүлдэгбди. Тиигэжэ жолоошод слесарьнүүдтэй сугтаа машинаяа холын замда бэлдэдэг гээшэ.

Бригадын ажалай дүн хүн бүхэнэй хүдэлмэриhөө дулдыдадаг. Энээн тухай жолоошоднай hайнаар ойлгодог гээшэ. Тиимэhээ холын замда ябахадаа, журамтай ябахые оролдодог. Ажалнайшье харюусалга ехэтэй гээшэ ааб даа. Жолоошон хүн хаанашье ябахадаа олон танил, нүхэдтэй байдаг. Теэд заримашуул иимэ уулзалгануудые «хатуу хараар» тэмдэглэжэрхидэг. Иимэ ябадал,ушарнуудтай эрид шанга тэмсэл хэдэгбди. Энэ талаар ойлгуламжын, hэргылэмжын болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Даадаг бригадымни гэшүүд харюусалга ехэтэй, өөртөөшье бэе бэедээшье эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг зон юм. Тэдэнэй дундаhаа эрхимэй эрхим жолоошод А. Мезенцев, М. В. Шубин, В. А. Бутаков, А. Ф. Каленых, Н. Ш. Гильфанов гэгшэдые мүнөөдэр дурдамаар байна. Тэдэнэр бригадынгаа амжалтада горитойхон хубитаяа оруулалсадаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Байгша оной юhэн hарын туршада ашаа шэрэлгын түсэбые 106 процент, машинын ябасын даабарие 137 процент бэелүүлээбди. Тиихэдэ ашаа шэрэлгын автотранспортна предприятинуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ бригадамнай эдэбхитэйгээр хабаададаг. hара бүри ажалай арбан хоногой дүнгүүдэй согсологдоходо, бригадамнай шангай hууринуудта гараhан лэ байдаг.

Намарай саг болоходо, hайн журамтай, баян дүршэлтэй, түрүү жолоошоднай таряа хуряалгын, силос болон сенаж даралгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдадаг. Хоёрдохи жэлээ Прибайкалиин районой «Прибайкалец» колхоздо туhа хүргөөбди. Нёдондо hайнаар хүдэлhэн жолоошон П. И. Малыгин, А. Ф. Каленых, А. Г. Соколов гэгшэд «1982 оной таряа хуряалгын отличник» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, колхозой правлениин болон парткомой Амаршалгын бэшэгтэй бусаа hэн. Мүнөө намар сенажай болон силосэй ногоо, куузику гэхэ мэтэшэлэние шэрээбди. Жэл бүри нэгэ ажахыда ошожо, ажаллахада hайн байна. Тэндэ бидэнэй байха, техникэеэ заhабарилха эрхэ байдал hайнаар түхеэрэгдэдэг. Мүн лэ сугтаа хүдэлдэг тракторист, жолоошодтой дүтөөр танилсажа, нүхэд болонобди. Тиигэжэ бүгэдэ арадай бэелүүлжэ байhан Эдеэ хоолой программада өөhэдынгөө хубита оруулжа байhандаа баяртайбди.

Байгша ондо түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойе бүтээсэ ехэтэй ажалаараа тэмдэглээбди. Мүнөө жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие нэгэ hараар уридшалан дүүргэхэ гэhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, «коммунис ажалай бригада» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө бригадамнай бүхы дүй дүршэлөө, арга боломжонуудаа элсүүлэн хүдэлжэ байна. Би XI табан жэлэй гурбан жэлэй даабарие хоёр жэл хоёр hарын туршада дүүргэhэндээ баяртайб. Энэ хадаа ганса минии бэшэ, мүн нүхэдэйм амжалта болоно гэжэ тоолоноб. Мүн бүхы дээрээ бригадамнайшье амжалтатай ябана.

Жэлэй дүүрэтэр бүришье оролдосотойгоор хүдэлжэ, түйлаhан амжалтаяа арьбадхан, байгша онойнгоо түсэбтэ даабарие нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, «коммунис ажалай бригада» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ байхабди гэжэ найдуулнаб.

В. КАЛЕНЫХ,
ашаа шэрэлгын автотранспортна 1-дэхи предприятиин бригадир.

...АТАРШАЛГАНЬ ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ

...СС). Украинын ...о hайндэрэйхеэр ...эгдобо. Днепр ... байлдаанай ба ...ец-фашис булим- ...сүлөөлhөөр 40 ...баатар хотын хүн ...ахын бүхы ажал- ...шэ байна. Эндэ ...рай суглаан энэ ...улагдаа. ...ЦК-гай Политбю- ..., Украинын Ком- ...ай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Киевые сүлөөлгэ хадаа Совет Армиин эгээл шухала ябуулгануудай нэгэн — Днепр мүрэнэй түлөө байлдаае түгэсхэhэн юм гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. 1943 оной намарай тэрэ үдэрнүүдтэ Берлиндэхи илалтын үдэрнүүд хүрэтэр үшөө үдыы hэн. Гэбэшье совет сэрэгшэдэй баатаршалгые ба шэн зоригые, совет полководецуудай сэрэгэй шадабарие бүхы дэлхэйдэ харуулhан шанга байлдаанууд дабагдаhан байгаа. Совет Армиин hүр хүсэн Днепр дээрэхи «Зүүнэй газарай» дабашагүй тухай гитлеровецүүдэй худал хуурмаг үгые буруу hүргөө hэн.

Эдэ байлдаануудта алдаршаhан хүнүүдэй дунда манай ороной 40 шахуу наци болон арад үндэhэтэдэй түлөөлэгшэд байгаа. Тэдэнэй баатаршалга тухай дурасхаалые нангинаар сахиха зуураа, республикын ажалшад агууехэород арадта, СССР-эй бүхы арадуудта талархалай болон баяр баясхалангай үнэн зүрхэнэй мэдэрэл дахинаа мэдүүлнэ. Тэдэнэрэй аха дүү ёhоной хани барисаан ба туhаламжа Украинын арадай дайнай ба ажалай түйлалтануудай найдамтай тулгууринь хододоо байhан, байhааршье.

Энэ үнэн зүрхэнэй туhаламжань hандаржа hалhан Киевые гансашье hэргээхэ бэшэ, мүн эгээл гоё хото городуудай нэгэн болгохо арга олгоо hэн. Республикын ниислэлэй хүн зон габшагай ажалаараа тэрэнэй алдар солые арьбадхадаг, аха үетэнэй баатар габьяата ёhо заншалнуудые нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлдэг юм.

Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник армиин генерал А. А. Епишев гайхамшагта үдэртэй дашарамдуулан, киевэйхидые, Украинын бүхы ажалшадые амаршалаа.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалда КПСС-эй ябуулдаг политическэ харва бодолые, нүхэр Ю. В. Андроповой Мэдүүлгэ дотор, «Правда» газетын асуудалнуудта тэрэнэй үгэhэн харюунууд дотор найруулагдаhан КПСС-эй Центральна Комитедэй ба Совет правительствын залан шууд хараа шугамые коммунистнууд, Киевэй болон областиин ажалшад, бүхы совет хүнүүдтэл адли сүм дэмжэнэ гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд онсолон заагаа. Ажахын- политическэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула улам нэтэрүү шангаар хүдэлжэ, эб найрамдалай найдамтай тушэг тулгуури болохо манай Эхэ ороной экономическа ба оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ гээшэ гол уялгамнай гэжэ тэдэ тоолоно.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповто эльгээгдэхэ бэшэг баталан абтаба.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Автомобильна транспорт ороной ниитэ нэгэн транспортын системын шухала хубинь болодог. Заводууд болон фабриканууд, полинууд ба фермэнүүд тээшэ татагдаhан ехэшье, багашье харгынуудаар хүсэтэй автопоезднууд, ашаанай машинанууд, пассажирска автобусууд үдэр hүнигүй таhалгаряагүй ябажа байдаг. Октябриин hайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн ажалай вахтада ороной автотранспортын хүдэлмэрилэгшэд үндэр дүнгүүдые түйлаhан байна.

Автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаhан баярай суглаанда хабаадагшад хүдэлмэриин шанарые, ашаг үрые дээшэлүүлхэ замууд тухай хэлээ. Октябриин 28-да Москвада тэрэ болоо.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ hууба.

РСФСР-эй автомобильна транспортын министр Е. Г. Трубицын элидхэл хээ.

(ТАСС).

ШАГНАЛ

Транспортын талаар габьяатай байhанайнь түлөө Улаан-Үдын пассажирска автотранспортна 3-дахи предприятиин таксиин жолоошон Сергей Федорович **Белышев**, Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприятиин автомобилиин жолоошон Георгий Кондратьевич **Мальчиков**, энэл предприятиин автомобилиин жолоошон Власик Корнеевич **Пискунов**, 1263-дахи автоколоннын автомобилиин жолоошон Петр Максимович **Сундуковто Буряадай АССР-эй транспортын габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые түйлаhанайнь түлөө автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй дашарамдуулан, Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 2-дохи предприятиин автомобилиин жолоошон Дмитрий Алексеевич **Белобородов**, Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприятиин автослесарь Владимир Александрович **Беспалов**, «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин 1-дэхи автобазын автомобилиин жолоошон Николай Петрович **Борисов**, КПСС-эй обкомой авто-ажахын автомобилиин жолоошон Алексей Михайлович **Имеев**, хүдэлмэришэдые хангалгын Буряадай управлениин Баргажанай ОРС-ын жолоошон Анатолий Сергеевич **Мисюркеев**, Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприятиин автомобилиин жолоошон Тимофей Антипович **Николаев**, Улаан-Үдын пассажирска автотранспортна 2-дохи предприятиин автобусой жолоошон Николай Васильевич **Хлебодаров**, хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин автобазын автомобилиин жолоошон Георгий Александрович **Ундонов** гэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

Агуу Октябриин үндэлэлдэ

Манай фотокорреспондент А. Шойжоловой буулгаhан энэ зураг дээрэ Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой 4-дэхи дехтэ 15 жэлдэ хүдэлжэ байhан электро-гагнуурšан Борис Семенович Халбаевые харанат.

ҮЛҮҮЛЖЭ ЭХИЛБЭ

«Коммунизм» колхозой түрүү hаалишан Мария Егорова Красинская жэл бүри ажалай үндэр дүнгүүдые түйладаг юм. Тэрэ Агуу Октябриин социалис революциин hайндэрэй хүндэлэлдэ габшагай ажалай вахтада жагсажа, hү hаалгаар жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие үлүүлэн дүүргэбэ.

Баян дүршэлтэй энэ hаалишан түсэбэй ёhоор байгша ондо дунда зэргээр үнеэн бүриhөө 2250 килограмм hү hааха байгаа hаа, 2500 килограмм hаажа шадаа.

Ю. ЭРДЫНЕЕВА.
Мухар-Шэбэрэй район.

ТҮСЭБӨӨ — 9 hАРА СОО

Хурамхаанай районой Дэрээнэй совхозой түрүү hаалишан Евдокия Жамьяновна Дармаева ажалдаа эрхим дүнгүүдые харуулhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан юм.

«Байгша оной түсэбтэ даабарие нэгэ hараар урид дүүргэхэ» гэhэн хүдэлөөндэ оролсожо, жэлэйнгээ даабарие 9 hарын туршада дүүргэжэ шадаба. Үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2200 килограмм hү hааха гэhэн уялгаяа юhэн hарын болзор соо 2215 килограммда хүргэжэ шадаа. Мүнөө Хурамхаанай мэдээжэ hаалишанай ажалай календарь дээрэ 1984 он гаранхай.

Д. УРАБХАНОВ.

УРГАСЫН ХУРЯАГДААД БАЙХАДА...

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

hаяхан hүүлшын гектарнуудай ургаса хуряагдажа, ажахынуудай үргэн ехэ тарялан дээрэ үдэр hүнигүй бусалжа байhан эршэтэ халуун ажал амжалта түгэсөөр дүүргэгдэбэ.

Республикын колхоз, совхозуудта бүхыдөө 436.733 гектарай тарян сүм хуряагдажа, ажахынуудай тоогууд дээрэ хамтадаа 572,5 мянга үлүүтэй центнер ороohон ороод байна. Очдоогоор хэлэбэл, гектар бүриhөө дунда зэргээр 13,3 центнер тарян абтаба. Харин нёдондо энэ үедэ гектарай 12 центнер ургаса хуряагдаhан байгаа.

Энэмнай колхоз, совхозуудай таряашад, механизаторнуудай, хүдөөгэй бүхы ажалшадай горитойхон илалта болоно. Байгша ондо олонхи ажахынуудта хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэри хаhа саг соогоо, hайн шанартайгаар хэгдэhэн, нилээд ехэ газарта наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ горитой оруулагдаад, ехэнхи тарян hайн сортын үрэhөөр таригдажа, баян ургасын үндэhэ hуури табигдаhан байна. Тэрэшэлэн энэ жэлдэ республикын ажахынуудай олохон бригада, звенонуудта ажалай эмхидхэлэй шэнэ, түрүү гурим нэбтэрүүлэгдэжэ, түрүүшынхеэ хамтын подрядта орожо хүдэлөө гээшэ.

Тиимэhээ гансахан сагай уларилай таарамжатай hайн байhанhаа боложо, ороohо тарян элбэгээр абтаа гэхэ болоо hаа, буруу. Тэрэ мүртөө намартаа хура бороо ходо орожо, зарим газарта тарян хүсэд эдеэшээгүй байгаад, хуряалгын хүдэлмэридэ бага бэшэ бэрхэшээл тохёолдуулаа. Энээнhээ боложо, илангаяа Кабанскын, Түнхэнэй, Яруунын, Прибайкалиин районуудта ургаса хуряалга бага зэргэ унжагайраа. Хэды тиигэбэшье ажахынуудай механизаторнууд, таряашад бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжоёо гүйсэд элсүүлэн хүдэлжэ, яhала богони болзор соо бүхы ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр абажа шадаба.

Зарим түрүү ажахынууд бүришье ехэ ургаса абаад, гүрэндөө таряа худалдаха түсэбөө хоёр-гурба дахин үлүүлэн дүүргэжэ, өөhэдтөө хүсэд хүрэхэ үрэhэ хүрэнгэ бэлдэжэ, хүн зондоо горитой таряа худалдаха, адууhа малдаашье эдюулхэ аргатай болонхой. Тусхайлбал, Хяагтын районой «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ, Мухар-Шэбэрэй районой «Заганский», «Коммунизм», «Искра» колхозууд, Кабанскын шубуунай фабрика, Бэшүүрэй районой «Победа» колхоз, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз, Улаан-Үдын районой Ивалгын ОПХ гэхэ мэтэ ажахынууд таряалангай гектар бүриhөө 20—22 центнер ургаса хуряагаа.

Ажахынууд тоогууд дээрээ буулгагдаhан таряае түргэнөөр сэбэрлэжэ, хатаажа, гүрэндэ худалдаха, үрэhэндэ хааха хүдэлмэрие баhал эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Энэ жэлдэ республикын колхоз, совхозууд бүхыдэнь 75 мянган тонно таряа гүрэндэ худалдаха түсэбтэй. Тэрэнэй 54,4 үлүүтэй мянган тоннонь бэлэдхэлэй пунктнуудта оруулагдаад байна. Хяагтын, Загарайн, Сэлэнгын, Хурамхаанай районууд гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргээ. Даб дээрэ Бэшүүрэй районой ажахынууд эгээл ехэ—12,1 мянга үлүүтэй тонно таряа бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Эдэ үдэрнүүдтэ олохон колхоз, совхозууд түсэбhөө гадуур таряа гүрэндөө худалдажа үргэлжэлhөөр.

Байгша ондо республика дотор бүхыдөө 14,9 мянган гектар дээрэhээ хамта 1 миллион үлүүтэй центнер хартаабха абтаа гэхэ гү, али гектар бүриhөө дунда зэргээр 67 центнер ургаса хуряагдаа. Бэшүүрэй районой колхоз, совхозууд эгээл ехэ—гектарай 105 центнер хартаабха малтаа. Ажахынууд бүхыдэнь 41 мянган тонно хартаабха гүрэндэ худалдаха hаа, даб дээрэ 51,2 мянган тонно худалдажа, түсэбөө 125 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 6,1 мянган тонноор ехэ хартаабха тушааба.

Хамта 2071,5 гектар дээрэhээ 227 мянган центнер овощ абтаа гэхэ гү, али гектарай 112 центнер огородой эдеэн суглуулагдаа. Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй районууд гектарай 173 центнер овощ хуряагаа.

hүүлэй мэдээгээр, бүхыдөө сохигдоhон тарянай полинуудай 55 процентынь hолоомон суглуулагдажа hүрилэгдөө.

Энэ жэлдэ колхоз, совхозуудта бүхыдөө 171,1 мянган гектарта намарай паар хахалагдаха байhан аад, мүнөө миин 103,5 мянган гектар элдүүрилэгдээд байна гэхэ гү, али түсэб 61 процент дүүргэгдэбэ. Улаан-Үдын район лэ намарай паар бэлдэхэ түсэбөө 99,2 процентдэ хүргөө.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭhЭЭ УРГАСЫН ХЭР ХУРЯАГДАhАН ТУХАЙ
1983 оной октябриин 24-нэй мэдээгээр
(Гектар бүриhөө абтаhан ургаса центнерээр)

Районууд	Тарян	Хартаабха	Овощ	Намарай паар хахалалга (дүүргэлтэнь процентээр)
Кабанскын	17,4	61	115	85
Мухар-Шэбэрэй	17,2	85	173	49
Улаан-Үдын	15,6	58	131	99,2
Бэшүүрэй	14,8	105	135	65
Баргажанай	14,5	73	124	33
Хяагтын	14,0	81	173	66
Түнхэнэй	12,9	41	79	65
Яруунын	12,5	27	60	8
Хориин	12,4	52	121	46
Прибайкалиин	12,0	38	64	46
Хойто-Байгалай	12,0	73	55	47
Загарайн	10,9	71	92	41
Хурамхаанай	10,9	63	87	82
Хэжэнгын	10,3	11	76	41
Зэдын	10,3	33	48	87
Сэлэнгын	9,9	37	121	34
Захааминай	9,5	45	144	59
Республика бүхыдөө	**13,3**	**67**	**112**	**61**

ЖАРАН ЖЭЛЭЙ ОЙ

Буряадай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай академическэ театр соо болобо.

Тэрэ суглаан дээрэ Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ **Б. Г. Кушеев** элидхэл хээ. Мүн суглаан дээрэ Яхадай АССР-эй Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин холбооной правлениин түрүүлэгшэ Д. Д. Попов, Эрхүүгэй облпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо Г. М. Пашков, Шэтын облпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо Г. С. Макаров Буряадай республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдые 60 жэлэй ойтойнь дашарамдуулан, амаршалгын халуун үгэнүүдые хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой секретарь **Л. В. Потапов**, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов** гэгшэд баярай суглаанда хабаадажа үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай МАЙН (1982 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ХҮДЭЛМЭРИИН ШАНАР ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Үбэлжэлгэдэ эрхим һайнаар бэлдэжэ, үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха тухай асуудал Сэлэнгын районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй һая болоһон суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

— КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр баталагдаһан, Эдеэ хоолой программа хадаа хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдэй эрэлхэг зоримгой ажалаар, партийна организацинуудай эмхидхэлэй ба политическэ ехэ хүдэлмэриин ашаар бэелүүлэгдэжэ байна гээшэ,— гэжэ партиин Гусиноозёрскын горкомой нэгэдэхи секретарь А. С. Аржанович хэлэбэ. — Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ колхоз, совхозуудай материально-техническэ үндэһэ һуури хараа байса бэхижэһэн, ажахынуудай үйлэдбэриин гол фондинууд горитой нэмэһэн байна. Манай районой ажахынууд газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаһан зэргэтэй. Тусхайлбал, арбан нэгэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада хараалагдаһан түсэбһөө һүн, мяхан, ноохон үлүү ехээр абтаа юм. Малай ашаг шэмые саашадань арьбадхахын тулада үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэмөөр тэжээл бэлэдхэхэ асуудал бодотоор шиидхэгдээ гээшэ. Газарай хүрьһэнэй үрэжэл һайжаруулжа шадаһанай ашаар олонхи ажахынуудай механизаторнууд, луговодууд баян ургаса ургуулжа шададаг болоно байна. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэлдэ районой бүхы ажахынууд ниитынгээ адууһа малда гүйсэд хүрэхөөр тэжээл бэлэдхээд байна.

Ушар тиимэһээ мүнөөдэрэй гол зорилго юуб гэхэдэ, үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө захалжа, малай ашаг шэмые огто доошолуулхагүй, бии байгаа тэжээлээ гамтайгаар, үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ ёһотой болонобди. Тэжээлэй цехүүдые, кухнинуудые женшэдгүй хүдэлгэхэ, заабол буйлуулан шанаржуулһан тэжээлээр малаа эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Бидэнэр энэ эхилээд байһан үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха дүүрэн арга боломжотойбди. Тиимэһээ малшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үбэлжэлгын үедэ ехэ продукци абахыень республикын бүхы малшадые уряалһан байна, — гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ.

— Манай ажахын малшад Буряадай АССР-эй алдарта 60 жэлэй ойе угтуулан дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ зарим тэды амжалта туйлаһан байна,— гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ З. Д. Очиров хэлэбэ. —Гүрэндэ һү тушааха түсэбөө болзорһоонь 2,5 һараар урид бэелүүлһэнэй урманда малшаднай улам һайнаар хүдэлхэ эрмэлзэл түгэс байна. Арга боломжонуудаа элирхэйлээд байхадаа, жэлэй түгэсэтэр түсэбһөө гадуур 2200 центнер һү худалдаха гэжэ шиидэнхэй. Илангаяа һайнаар Булагай фермын коллектив хүдэлнэ. Эндэ һаалишан Д. Очирова түрүүлнэ. Малай ашаг шэмэ саашадань дээшэлүүлхэ арга боломжо манда бии. Мүнөө жэлдэ малай условно толгой бүхэндэ 16 центнер тэжээлэй единицэ хүртэхээр элдэб янзын тэжээл бэлэдхэгдэнхэй. Гэхэтэй хамта зарим тэды дутуу дундануудые ушарна гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди. Малай байрануудые үбэлжэлгэдэ түхеэрэлсэхэ, техническэ туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй РАПО-гой тусхай албанууд захилыемнай болзор соонь, һайн шанартайгаар бэелүүлжэ үгэнэгүй. Жэшээлхэдэ, һү һаалиин Түбэй комплексдо котельнэ болон тэжээлэй цех һэльбэн шэнэлхэ талаар договор баталһан ПМК-3 («Сельхозмонтаж») мүнөө болтор уялгала дүүргээгүй. Д. В. Урюпинэй толгойлдог энэ коллектив жэлһээ жэлдэ иимэрхүүгээр лэ хүдэлдэг агша. РАПО-гой соведэй зүгһөө эрид шанга эрилтэ табигдаха ёһотой байгаа ха юм.

— Үнэхөөрөөшье, мүнөөнэй малай үбэлжэлгын хаһые тэжээлээр яһала элбэг үнгэргэхэмнай гээшэ. Эхэ хонидой 11 һүрэгтэй манай Булюутын отделенидэ 11 мянга гаран центнер үбһэн һүрилэгдөө,— гэжэ Сэлэнгын совхозой хонишон Социалис Ажалай Герой В. Г. Романова хэлэхэ зуураа, ажалай эмхидхэлэй һула байһан тухай нигэжэ мэдүүлбэ:—Манай ажахын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд малшадай байдаг газараар үсөөн ябадаг. Тиимэ дээрэһээ манай болото байдалые һайжаруулха хэрэгтэ нүлөө ёһоор үзүүлжэ шаданагүй. Малшадай байра байдал олонхи ушарнуудта бирагүй гэжэ сэхыень хэлэмээр. Хашаануудые дулаалха, заһабарилха үедөө бидэ модон, шэл болон хэрэгтэй бусад зүйлнүүдээр ходо дуталдажа байгшабди. Малай байрада үбһэн болон бэшэ тэжээлые саг соонь асаруулха, зохихо рацион табиха хэрэгээр мэргэжэлтэд һонирходоггүй. Тиимэһээ энэ трибуна дээрэһээ гүйсэдхэлгын журам шангадхахыень, хиналта һайжаруулхыень энэ асуудал шиидхэлгэдэ хамаатай бүхы тушаалтадта эрилтэ табиха хүсэлэнтэйб. Тэрэшэлэн дүй дүршэлөө халан абалсаха, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар манай райондо мүртэй юумэн хэгдэнэгүй гэжэ һанагшаб. Энэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой.

— Жэл бүри элбэгээр үбһэ хурлан абадаг манай ажахыда мал шахалгын тусхай талмайнуудые байгуулха тон шухала,— гэжэ Кировэй нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь А. А. Бунинов хэлээ.—Алтайн хизаарай түрүү онол аргые хэрэглэн, мал шахан таргалуулха талмай Дунда-Бүхэндэ баригдаа. Тэндэ дунда зэргээр 270 килограмм шэгнүүртэй 260 үхэр байлгажа, тэдэнээ 350—400 килограммда хүргэн тушааха зорилготойбди. Тэрэшэлэн һү һаалиин фермэнүүдтэ тус тустаа сүүдхэдээ 40 тонно хүрэтэр тэжээл гаргаха хүсэтэй гүйсэд оньһожорвулагдаһан цехүүд хабсаргагдаа. Имагтал хэршэгдэһэн, шанаржуулан буйлуулагдаһан тэжээлээр һаалиин фермэнүүдэй малые хангаха ёһотойбди.

Эдеэ хоолой программа хадаа ганса хүдөө ажахые хурданаар хүгжөөхэ арга нүхэсэл болоно бэшэ, харин арадай бүхы ажахые хүгжөөхэ уг зорилготой хэмжээ ябуулга бшуу. Энэ программые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ арадай депутадуудай Соведүүд байха зэргэтэй. Новоселенгинскын сельскэ Соведэй харьяата бүхы хүн зонине тэжээл бэлэдхэлгэдэ, байрануудые заһабарилха хүдэлмэридэ хабаадуулхые оролдодог гээшэ гэжэ гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. К. Алейник мэдүүлбэ.

— Бүхы ургамалнуудай баян ургаса хуряажа абаабди. 80 мянган центнер орооһон сохигдоо. Гүрэндэ орооһо тушааха табан жэлэй түсэб бэелүүлбэбди,—гэжэ ХХ партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. С. Иринчеев мэдээсэбэ. — Тиимэһээ мал ажалаа саашадань хүгжөөхэ гүйсэд арга боломжотой болонхойбди. Манай ажахын малшад эрхим амжалта туйлана. Гүрэндэ һү худалдаха түсэб болзорһоонь гурбан һараар урид дүүргэгдээ. Жэлэй түгэсэтэр түсэбһөө үлүүлэн 2600 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда лаб ябуулагдаха байха. Үүлтэртэ фермын, Залаагай гүүртын малшад, хонишон Д. Д. Будаева болон бусад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай, хэлэһэндээ хүрэхын тула эрхим һайнаар хүдэлнэ. Гэхэ зуура, Гусиноозёрскын промышленна предприятинуудай коллективүүд манай колхоздо шефскэ горитой туһаламжа үзүүлнэ. Районой малшадай бүхы республикын малшадта халуун уряатайгаар хандаад байхада, колхозоймнай Үүлтэртэ фермын С. Д. Цырендоржиева түрүүтэй коллектив социалис уялгаяа дахин хаража үзөөд, үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1400 килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилго урдаа табиба.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, ажалай эмхидхэлые эрид һайжаруулха, малшадай ажаһуудалай хэрэглэмжые алишье талаарнь һайнаар хангаха гэжэ партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ хэлсэгдэбэ. Үбэлжэлгэеэ эрхим һайнаар үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха социалис уялга нэгэн дуугаар баталан абтаа. Тиихэ зуура партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан Сэлэнгын районой бүхы малшадай зүгһөө республикын малшадые социалис мүрысөөндэ уряалба.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

АЖАЛШАДТАЙ УУЛЗАБА

Улаан-Үдын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда, «Сельхозтехникын» Оронгын отделенидэ, Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедицидэ болон Оронгын совхоздо ниитэ полит-үдэр эмхитэй һайнаар үнгэрбэ. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүд, багшанар графигай ёһоор ябажа, механизатор, малшад, геологуудта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой хэһэн Мэдүүлгэ тухай тобшо тодоор хөөрэжэ үгэбэ. Уулзалгануудта хабаадаһан ажалшад Коммунис партиин, Совет правительствын гадаадын болон дотоодын политикые нэгэн дуугаар дэмжэжэ, эб найрамдалые сахихаһаа шухала хэрэг мүнөө үедэ байхагүй гэжэ мэдүүлбэд.

Ниитэ полит-үдэртэ КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь П. А. Горбунов, партиин райкомой секретарь А. Б. Раднаев, пропаганда болон агитациин таһагые даагша А. Бочеев, харюусалгата бусад хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажалшадай табиһан асуудалнуудта хабаадалсаба.

Тиихэдэ КПСС-эй обкомой пропаганда болон агитациин таһагай инструктор Б. Н. Дамбаева «Сельхозтехникын» Оронгын отделенидэ, Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедицидэ, мүн районой соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинарта хабаадагшадта лекци уншахадаа, Ю. В. Андроповой Мэдүүлгын асари ехэ удха шанарые онсолбо.

Эдэл үдэрнүүдтэ Сэлэнгын геолого-бэдэрэлгын экспедициин Наранай партиин геологууд нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһые Эб найрамдалай жасада оруулһан тухайгаа мэдээсэбэ.

Н. ДАБАЕВ.

Совет орон дотор

УҺААР ГҮЙСЭД ХАНГАГДАНА

ЧИМКЕНТ. Автомашинаар уһанай зөөгдэхэеэ болиһон тухай хүдөөгэй радиоузелай мэдээсэл Чимурбай отделениин малшадые голхоруулбагүй. Юуб гэбэл, «Сырдарьинский» совхозой һуурин тосхондо, Кызылкумэй элһэн бэлшээри дээрэхи хонидой уһалууриин талмайхануудта Сырдарьягай уһан сорго хоолойгоор хүрэдэг болоо юм. Энэ мүрэнэй утань 18 километрээр нэмэгдээ.

Уһаар дутадаг һуурин тосхонууд, аулнууд республикын уода хубида улам үсөөржэ байнхай. СССР-эй Эдеэ хоолой программын ёһоор, Кызылкумай талые уһалха ба уһа дамжуулха сорго хоолойнууд баригдажа байнхай. Эндэ хэдэн миллион һүрэг хонид адуулагдадаг. Энээнэй урда тээ ехэ гүнзэгы худаг малтажа уһа бүлэжэ гаргадаг байһан. Гэбэшье эндэ газар дорохи уһанай нөөсэнүүд тон бага юм. Уһанай үгы дээрэһээ бэлшээриин зарим хубинь хэрэглэгдэдэггүй байһан юм. Мүнөө уһаар дуталдадаг районуудта сорго хоолойнууд татагдадаг болоо. Келесскэ, Ленинскэ болон Сарыагачска районуудай ажахынуудые иимэ сорго хоолойнууд холбодог болонхой.

(ТАСС).

КАЛИНИНГРАД. Балтиин далай дээрэхи ороноймнай эгээн томо портнуудай нэгэн Калининградта дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй туггай ашаанай онгосонууд ерэжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Калининградай порт.

ТАСС-ай фотохронико.

МҮНӨӨДЭР—АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

ҮРЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАХ

«Ашаа зөөлгөөр арадай ажахын ба хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр, саг болзортонь хангалга, транспортна системын ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгэ хадаа транспортын гол зорилго болоно», — гэжэ, «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын Гол шэглэлнүүд» соо заагданхай юм.

Бүхы түхэлэй транспортын хүдэлмэриие хүгжөөхэ, арадай ажахын бусад һалбаринуудтай тэдэнэй тогтоодог холбооё һайжаруулха, элдэб зам харилсаагаар ашаа зөөхэ бүри һайн технологи нэбтэрүүлхэ зорилгын табигдаад байхада, манай республикын автомобилистнүүд арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ гурбадахи жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхые оролдоно. Оронойлнай автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэлэйнгээ заншалта һайндэрые мүнөө жэл наймадахяа тэмдэглэхэнь гээшэ.

Энэ һайндэрые угтуулан, ашаа зөөлгые эмхидхэхэ ба тэрэниие хүтэлбэрилхэ хэрэгые нарижуулан һайжаруулхын тула нилээд оролдообди. Транспортын техническэ хэрэгсэлнүүдые ашаглалгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриень найдамтайгаар хангаха талаар горитой амжалтанууд туйлагдаа. Онсолон хэлэбэл, Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи, пассажирнуудые зөөдэг 3-дахи автотранспортна предприятинуудай А. И. Назаров, А. Н. Лукьянович, С. Ф. Белышев, Ю. Д. Базякин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд илангаяа һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг, социалис уялгануудаа урагшатайгаар дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Эдэмнай ажалдаа зохёохы ёһоор хандадаг, транспортын хүдэлмэриие эмхидхэлгэ һайжаруулхын, үлүүсэ холо зайда, миин ябалгые, болюулхын, автомобиль машинануудаа ашаг үрэтэйгөөр, зүбөөр ашаглахын тула оролдодог, бусадта эрхим жэшээ харуулдаг бригаданууд болоно. Түрүү эдэ бригадануудай хүдэлмэри РСФСР-эй Автомобильна транспортын министерствын ба профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар тэмдэглэгдэһэн байна.

«Ниитын хэрэглэмжын автомобильна транспортаар ашаа зөөлгые 1,3—1,4 дахин, хүнүүдые ниитын хэрэглэмжын автобусуудаар зөөлгые 16—18 процентээр дээшэлүүлхэ» гэжэ КПСС-эй XXVI съездын материалнууд соо онсолон хэлэгдэнхэй. Энэ хадаа манай хүдэлмэридэ бодото заабари, түсэб болон хараа зорилгонуудаа бэелүүлгымнай гол шэглэл боложо үгэнэ бшуу. Мүнөө үедэ 400 гаран жолоошон арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүдые болзорһоо урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэнхэй. Тэрэ тоодо Улаан-Үдын ашаа зөөлгын 2-дохи, 1-дэхи, 3-дахи предприятинуудай А. В. Бузин, Г. Е. Клементьев, В. В. Дмитриев, 1268-дахи автоколониын жолоошон В. Я. Стариков, Каменскын АТП-гэй В. А. Рябко гэгшэдые нэн түрүүлэн нэрлэмээр. Өөһэдынгөө шэлэһэн мэргэжэлдээ шунанги, дуратай байһанһаань, ажалай журам наринаар сахилгаһаань, уялгануудтаа харюусалгатайгаар хандалгаһаань эдэ амжалтанууд эхитэй ха юм.

Ниитын хэрэглэмжын транспортые түргэнөөр хүгжөөхэ тушаа гүрэн түрын зүгһөө саг үргэлжын анхаралай хандуулагдажа байһаниинь ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, арадай ажахын ашаанай 80 процентые, пассажирнуудай 60 процентые автотранспортнигууд шэрэдэг, зөөдэг гээшэ. Хэрбээ арбадахи табан жэлэй туршада Буряадай транспортна управлениин мэдэлэй коллективүүдтэ ашаа шэрэлгын түсэбые дүүргэлтэ 22,8 процентээр дээшэлээ һаа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаада 40 процент дээшэлхээр хараалагдана. Гол түлэб автотранспортна предприятинуудай үйлэдбэриин техническэ үндэһэ һууриие саашадань бэхижүүлгэһээ энэмнай сэхэ дулдыдаха жэшээтэй. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада предприятинуудай материально-техническэ баазые хүгжөөлгэдэ 8 миллион түхэриг һомологдоһон байна. Байгша табан жэлдэ энэ талаар бүри ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Һүүлэй табан жэлэй туршада управлениин автомобильна паркын бүридэл нарижуулан һайжаруулагдаа. Онсолбол КАМАЗ, ЗИЛ-4502 түхэлэй шэнэ самосвалнууд, ЗИЛ-130 түхэлэй автомобильнууд, ЛАЗ-699 автобусууд, мүн хүчгэн машина —таксинууд предприятинуудай мэдэлдэ үгтэһэн байна. Мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан автотранспортна предприятинуудай баригдаһанай, автомашинануудай заһабарилгын шанарай һайжаруулагдаһанай ашаар байгша оной 10 һарын түсэбые управлениин коллективүүд бүхыдөө урагшатайгаар дүүргэжэ шадаа.

Хото, хүдөөгэй хоорондын, мүн город соогуур хүн зониие зөөхэ хүдэлмэриие гүримшуулан һайжаруулха, автобусуудай таһалгаряагүй, түргэ түргэнөөр ябалгые хангаха талаар нилээд ехэ оролдолго гаргагдана. 222 ондоо маршрудаар 22 мянган километрэй зайда манай автобусууд үдэр бүри ябадаг. Хото хүдөөгэй хоорондын 119, город шадархи 63, город соогуурхи 40 маршрут тоологдоно. Буряадай 669 хото, һуурин, тосхонуудай 538-дань автобусууд хүрэдэг байха юм. Бусадтань мүнөө дээрээ һайн автомобильна харгынууд баригдаагүй байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада хото, хүдөөгэй хоорондын 13, город шадарай газарта 4 шэнэ маршрут нээгдээ гэхэ гү, али 2143 километр хэмжээнэй утатай нэмэлтэ маршрут нээгдээ гээшэ. Автобусой биледнүүдые худалдаха нэмэлтэ кассанууд нээгдэнхэй. Улаан-Үдын автовокзалда һөөргөө бусаха харгыдаа уридшалан билет худал-

ЯМАРШЬЕ ЗАЙДА ЯДАРААГҮЙ

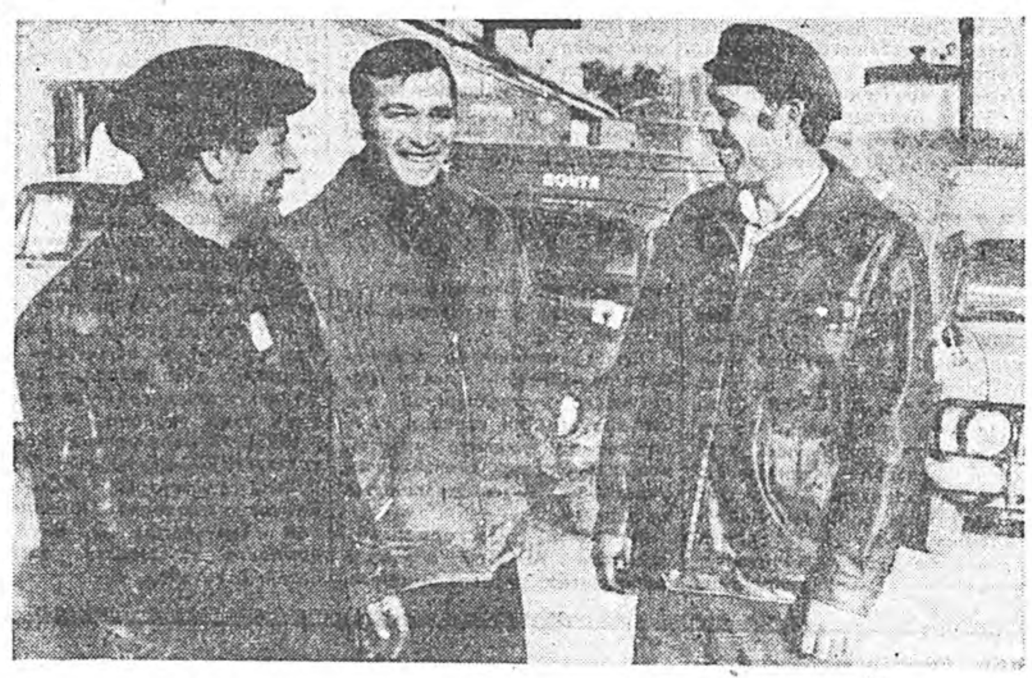
Республикын хэлхээ холбооной үйлэдбэриин техническэ управлениин гаражда дүн хамта дүрбэн зуу гаран жолоошод хүдэлдэг юм. Үглөөгүүр эртэ, үшөө наранай гараагүй байхада, энэл гаражай үүдэнүүд үргэн тээшээ сэлигдэжэ, элдэб маркын автомашинанууд республикын бүхы шахуу районууд руу шэглэһэн харгынуудаар таран ошодог. Эгээл холын, эгээл харгы муутай районууд тээшэ ГАЗ-53, ЗИЛ-130 түхэлэй ашаанай машиныг жолоодо һууһан дүй дүршэлтэй нүхэд П. И. Арюткин, В. П. Родовиков, И. Ф. Арефьев гэгшэдэй шэглэн гарахые херахат. Эдэмнай нэгэдэхи классай жолоошод байхаһаа гадна, социалис мүрысөөндэ саг үргэлжэ иладаг юм.

Харин дүтын зайда гэхэ гү, али Улаан-Үдэ соогуураа почто зөөхэеэ аяар зуу гаран машина сүүдхэ соогоо энэл гаражһаа гарадаг гээшэ.

Нилээд олон жолоошод аваари хэнгүй хүдэлһэнэйнгөө түлөө СССР-эй болон РСФСР-эй Хэлхээ холбооной министерствэнүүдэй тусхай тэмдэгүүдтэ хүртэнхэй. Тэдэнэй дундаһаа Владимир Никифорович Жилинский, Николай Иванович Николаевский гэгшэдые нэрлэмээр. Тиихэдэ Ажалай Улаан Тугай ордентой нэгэдэхи классай жолоошон Михаил Сергеевич Чепак коллектив соогоо хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм.

—Манай гаражай коллектив иимэ дүй дүршэлтэй, бэрхэ жолоошодтоо түшэглэн, ажалаа шадамараар эмхидхэһэнэйнгээ ашаар байгша онойнгоо юһэн һарын түсэбые саг болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргээ,— гэжэ гаражай партбюрогой секретарь Прокопий Сергеевич Уланов мэдүүлнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: жолоошодой бригадир, КПСС-эй гэшүүн Владимир Вальков; дүй дүршэл ехэтэй жолоошон Михаил Чепак (зүүн гарһаа) Александр Потемкин, Владимир Вабий.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

СОВХОЗДОО СОЛОТОЙ

Лев Ринчинович Дашицыренов арбадахи класс дүүргэмсээрээ, хоёр һарын курсада һуража, жолоошоной мэргэжэл олоо бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо 25 жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр түрэл Хэжэнгынгээ совхоздо автомашиныг жолоо алдангүй барижа ябаһан алдартай.

Совхозой захиргаанай шиидхэбэреэр ажалай ветеран Бальжинима Бадмаевай нэрэмжэтэ шангай жолоошодто олгогдодог болоходонь, Лев Дашицыренов эгээн түрүүлэн тэрээндэ хүртэһэн байха.

А. ЖАЛСАНОВ.

Үдэр, һүни илгадгүй, үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, зунай аяма халуундашье машинанууд, хүсэтэ автопоездүүд, автобусууд, заводууд, барилганууд, полинууд болон фермэнүүд тээшэ ошоһон харгы замуудаар шуумайлдадаг гээшэ. Оронойнай энэ ехэ транспортна конвейер тодо наринаар, эмхи гуримтайгаар хүдэлнэ.

Автомобилистнүүдэй ямар амжалта, туйлалтануудаар мэргэжэлэйнгээ һайндэрые угтажа, табан жэлэй асари ехэ зорилгонуудые ямараар шиидхэжэ байһан тухай ТАСС-ай корреспондентын асуудалнуудта РСФСР-эй автомобильна транспортын министр Е. Г. ТРУБИЦЫН нигэжэ харюусана:

ГАБШАГАЙ ЗАМУУ

— Евгений Георгиевич, энэ табан жэлдэ һалбариинтнай гол зорилгонууд ямар гээшэб, тэдэнээ хайшан гэжэ бэелүүлжэ байнабта?

— Арадай ажахын бүхы бусад һалбаринуудтал адли, партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, үйлэдбэриие хүгжөөхэ гээшэ манай гол хараа шэглэл болоно. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) болон июниин (1983 он) Пленумүүдэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гарганабди.

Оронойнгоо, совет хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр, саг соонь хангаха зорилготойгоор автомобильна транспортын хүдэлмэри эмхидхэлгые үндэһөөрнь һайжаруулха, тэрэниие хүтэлбэрилхэ гээшэ манай шухалын шухала хэрэг болоно. Арга нөөсэнүүдээ үсэд нэтэрүүгээр бэлэржэ олоод, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хараа шэглэлнүүдые һалбаримнай хүтэлбэрилэгшэд һайн мэдэдэг юм.

Энэ хадаа машина, техникэ хэрэглэлгые саашадань һайжаруулха, транспортын бусад зүйлнүүдтэй холбоо барисааень бэхижүүлхэ, шэнэ техникэ болон түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгые хурдадхаха, ажалай ба гүрэнэй журамые бэхижүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай анхаралаа хандуулха гэһэн удхатай бшуу.

Автотранспортын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлэй һайндэр жэлэй һүүл багта болодог дээрэһээнь энэ табан жэлэй гурбадахи шатадахи манай хүдэлмэриин зарим дүнгүүдые согсолжо болоно.

Республикын арадай ажахын автотранспортаар ашаа зөөлгын ниитэ хэмжээндэ РСФСР-эй Автомобильна транспортын министерствын хубита энэ жэлдэ нилээд ургаһан байна. РСФСР-эй Автомобильна транспортын министерство оронои ниитэ хэрэглэмжын бүхы автотранспортын хүдэлмэриин хахад шахуу хубиие бэелүүлдэг юм.

Энэ һалбари элдэб министерствэнүүд болон албан зургаануудай 47 мянга гаран предприятиие, эмхиие хангадаг байна. Оронойн томо ехэ барилганууд дээрэ автомобилистнүүдэй ажалай вахта таһалгаряагүйгөөр үргэлжэлдэг. Дары түргөөр хүргэгдэхэ элдэб ашаа тээһэн машинанууд БАМ-ай харгы замуудаар, нефтьтэ Тюмениин намаг налхитай харгынуудаар, Уренгой—Помара—Ужгород гэжэ газай хоолой сэргын барилганууд дээгүүр табилуулдаг байна. Жэшээнь, имагтал РСФСР-эй Хара бэшэ хүрьһэтэ зоныг территориальна нэгэдэлнүүд түсэбһөө гадуур 5,7 миллион тонно ашаа барилгын министерствэнүүдтэ зөөбэ.

Мүнөө автотранспортнигууд ашаанай 82 процентһээ үлүүень централизованно аргаар зөөдэг юм. Хүдэлмэриие иимээр эмхидхэлгын бүлюу һайн байһые сэгнэхэ гээшэ хүшэр хүндэ. Энэ түрүү аргануудай бүлюу һайн байһые хараада абажа, бидэ энэ жэлэй дүүрэтэр 600 гаран объектые нэгэ газарһаа нэмэжэ хангахые түсэблэнэбди.

Хүдэлмэриин түрүү аргануудай, тусхайлбал, контейнерээр ашаа зөөлгэ хүгжөөгдэнэ. Гансал энэ жэлдэ РСФСР-эй Автомобильна транспортын министерствын өөһэдынь универсальна контейнернүүдтэ ашаа зөөлгын хэмжээн 1 миллионһоо дээшэ тонноор нэмээ. Ехэ хэмжээнэй контейнернүүдые хэрэглэһэнэй ашаар энэ ургалта туйлагдаһан байна.

— СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ автотранспортын ямар үүргэ дүүргэжэ байһан тухай хөөрэжэ үгыт.

— Мүнөө хүдөө ажахын продуктнуудые зөөлгые эмхидхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, байгша оной ургаса хуряалгын эхиндэ министерство 100 мянга гаран ашаанай автомобиль, тэрэ тоодо 33 мянгаһаа дээшэ автопоезд, олон зуугаад авто-заһабарилгын мастерской бэлдэһэн, узелнууд болон агрегадуудаар хангалгын найдамтай фонд байгуулагдаһан байгаа.

Олонхи автономито республиканууд, хизаарнуудта, областьнуудта, районуудта ашаа зөөлгые хүтэлбэрилгын түбүүдые эмхидхэн байгуулга гэхэ мэтын хэмжээн ашатай туһатай байһанаа харуулаа. Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушаалгын пунктнуудта абаашаха хүдэлмэри нэгэ газарһаа хүтэлбэрилэгдэһэн байха юм.

Имагтал нэгэ жэшээ харуулһуу: ургаса хуряалгын үедэ орооһо, хартаабха, саахарай свекло болон овощ зөөлгэ дээрэ автомобильнуудай ажалай бүтээсэ урда урдын жэлнүүдэйхиһээ 20—40 процентээр дээшэлбэ. Ставрополиин хизаарай, Башкирай АССР-эй, Саратовска, Оренбургска, Тамбовско, Липецкэ, Куйбышевска болон бусад хэдэн областьнуудай автотранспортнигуудай хүдэлмэри бусадта һайн жэшээ болоно үгэхэ байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ үдэр бүри автомобиль бүхэн 18—24 тонно ашаа зөөдэг байгаа.

— Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ һалбариинтнай тодо нарин хүдэлмэриие эрхим һайн ажалаараа хангажа байгшад тухай хөөрэжэ үгыт.

— Болсхо даа. Теэд эрхим түрүү бүхы ажалшадые нэрэ обогоорнь нэрлэжэ шадахагүй байһамни халагламаар. Ушарынь гэхэдэ, РСФСР-эй Автомобильна транспортын министерствын олон мянгаад ажалшад социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо ороно.

«Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай һаяхан толилогдоһон тогтоолдо харюу бол-

…УДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ГУСИНООЗЕРСК

озерско городской комитедэй шалгалта үнгэргэхэдэ, сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй барилга дээрэ ямаршье хүдэлмэри хэгдэдэггүй байба. Барилгын хүдэлмэриин шанар муу гэжэ тодороо.

Үһа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые муугаар барижа байһанайнь түлөө арадай хиналтын комитет ГРЭС-эй барилгын управлениин начальник ба ахамад инженер Бекер, Бураев гэгшэдтэ шанга донгодолго соносхобо.

Тэрэшэлэн ГРЭС-эй барилгын талаар начальнигай орлогшо нүхэр Карпенкэдэ мүн лэ донгодолго соносхоо.

СЕВЕРОБАЙКАЛЬСК

…даггүй байһанайнь түлөө 572-дохи СМП-гэй ОРС-ын начальник Троицкий, тэрэнэй орлогшо Гнеушева, 28-дахи магазинние даагша Лучинина, 15-дахи столовые даагша Пустоватенко болон бусад тушаалта нюурнууд комитедэй шиидхэбэреэр шанга харюусалгада хабаадуулагдаба.

УЛААН-ҮДЭ

…3500 түхэриг мүнгэн шан хубаагдаа.

Материальна туһаламжа үзүүлхэ тухай захиралтанууд олошороо. Жэшээнь, бухгалтер А. Н. Козловада 1983 ондо 110 түхэриг шан үгтөө, тиихэдэ февраль, март, апрель һаранuудта хамта дээрээ 180 түхэриг материальна туһаламжа үзүүлэгдэһэн байна.

Хуули бусаар гүрэнэй мүнгэ абадаг байһан заводой директор А. Н. Хомяков, ахамад бухгалтер Т. С. Тархова, түсэблэлгын таһагай начальник Е. Н. Сучкова гэгшэд комитедэй шиидхэбэреэр 2—2 һарынгаа салин хүлһэ гүрэндэ түлэхэ болобо.

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХИНАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭГДЭБЭ

Республикын арадай хиналтын комитедэй ээлжээтэ заседани дээрэ Улаан-Үдын райондо малай арһа гүрэндэ тушааха талаар хэгдэһэн шалгалтануудай дүнгүүд тухай асуудал хаража үзэгдэбэ.

Улаан-Үдын районой агропромышленна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд үүсэлэгдэһэн ба халдабарита бэшэ үбшэнһөө боложо гарзалһан малай арһануудые гээлтэ хоролтодо оруулангүй гүрэндэ тушааха хэрэгые һайжаруулха талаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэ шанга эрилтэнүүдые табидаггүй байһаниинь хүдөө ажахын продукци худалдадаг ба шанарыень шалгадаг республиканска инспекциин ба Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй управлениин үнгэрһэн хамтын шалгалтаар элирүүлэгдэбэ.

Агропромышленна нэгэдэлдэ, районой колхоз, совхозуудта малай арһануудые сүм суглуулжа, гүрэндэ тушааха хүдэлмэри эрхилхэ мэргэжэлтэд үгы байһаар. Энэ асуудалаар республикын Министрнүүдэй Соведэй тусхай тогтоолой абтаһаар 5 жэл үнгэрэбэшье, мал үүсэлдэг 15 пунктнүүдэй орондо хоёр пункт баригдаһан байна. Эдэнь «Никольский» совхоздо, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда юм.

1982 ондо элдэб түрэлэй малай 2,3 мянган арһан, байгша оной 9 һарын туршада 2,5 мянган арһан гүрэндэ тушаагдангүй үлөө. Хэрбээ 1982 ондо малай арһа гүрэндэ тушааха түсэб 89,9 процент дүүргэгдэһэн һаань, байгша оной 9 һарын түсэбэй дүүргэлтэ 82,7 процентдэ хүрэһэн байна. Гүрэндэ тушаагдадаг арһанай шанар тон муу. Жэшээлхэдэ, байгша оной 9 һарын туршада муу шанартай 2,7 мянган элдэб арһан тушаагдажа, районой ажахынууд аяар 74 мянган түхэриг дутуу абаа. Энэ хэрэг «Авангард» колхоздо илангаяа муугаар эмхидхэгдэнхэй. Тус ажахыда малай арһа гүрэндэ тушааха түсэб оройдоо 85 процент дүүргэгдэхэ мүртөө аяар 39 процентнь голодоһондо тоологдоһон байна. Тиихэдэ хурьгадай бүхы арһан гологдоо. Тиигэжэ тус ажахы 6,1 мянган түхэриг гарза хохидолдо оронхой. Тэрэшэлэн Ивалгын ОПХ-гай тушааһан арһанай 33 процентнь гологдожо, ажахы 12,3 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна.

Малай арһануудые хаянгүйгөөр, ужеон гутаангүйгөөр гүрэндэ тушааха хэрэг эмхидхэнгүй, ажахынуудые 74 мянган түхэриг гарзада оруулһанай түлөө РАПО-гой начальник Н. Н. Щербаковто нэгэ һарын салингай хэмжээтэй яла, «Авангард» колхозой түрүүлэгшэ П. И. Ревцовто шанга донгодолготойгоор мүн лэ нэгэ һарынгаа салингай хэмжээтэй яла түлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри комитет баталан абаба.

• • •

Комитет тэрэшэлэн Тимлюйн цементнэ заводто эрдэм наукын, техникын түйлалтануудые, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар партии болон правительствын заабаринуудые хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тухай асуудал хаража үзэбэ.

Тус заводой хүтэлбэрилэгшэд эрдэм наукын, техникын түйлалтануудые, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар зохихо хэмжээнүүдые абанагүй гээд комитет тэмдэглэбэ. Ушар иимэһээ түрүү технологи хэрэглэхэ, оньһожоруулха ба автомат түхеэрэлгэнүүдые тодхохо түсэб дүүргэгдэнэгүй. 1983 ондо энэ хэрэгтэ 134,8 мянган түхэригэй һомологдоһоншье һаань, оройдоо 24 мянган түхэригынь ашаглагдаад байна.

Ажалаа эрдэм наукын үндэһөөр эмхидхэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудай түсэб дүүргэгдэнэгүй. 1981 онһоо хойшо цемент үйлэдбэрилгын хэмжээн дээшэлнэгүй. Эрхим шанарай цемент үйлэдбэрилэн гаргаха түсэб һайнаар дүүргэгдэнэ гэхын аргагүй. Гэхэтэй хамта, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб арай гэжэ дүүргэгдэнэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэриин ашаг үрые 8 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн түсэб дүүргэгдэхэгүй гэжэ тухайлагдана.

Заводой оршон тойронхи байгаали ба агаарые цементын тооһоор бузарлаха ябадалые усадхаха талаар хэмжээнүүд абтанагүй.

Заводой ахамад инженер Ф. И. Коробковто, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ И. И. Поздняковто эдэ дутуу дунданууд усадхахыень комитет дурадхаа.

ОЛОНОЙ НЮДЭН ХУРСА

АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ХУУДАҺАН № 6

Советскэ Союзай ажалшад! Ажалай социалис журамые али бүхы талаарнь бэхижүүлэгты! Хүдэлмэриин минута бүхэниие үрэ түгэсөөр хэрэглэгты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

ТОБШОЛОЛ ХЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Улаан-Үдын арадай хиналтын районно комитедүүд арадай хинагшад ба штатнабэшэ эдэбхитэдые һургаха талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулдаг байна. Партийна организацинуудай туһаламжаар предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудта арадай хинагшадай 1147 һургуули байгуулагдаа. Һүүлэй үедэ тэндэнь 27 мянган хинагшад һуража гараа. Арадай хинагшадай хахадһаа үлүүнь арадай хиналтын гол бүлэгүүдтэ эмхидхэгдэһэн һургуулинуудта эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлдэг юм. Арадай хиналтын үсөөн гэшүүдтэй бүлэгүүдэй хинагшадта 214 кустовой һургуулинууд эмхидхэгдэһэн юм.

Пропагандистнуудай, бүлэгүүд болон постнуудые хүтэлбэрилэгшэдэй бэлэдхэлые дээшэлүүлжэ байха зорилготойгоор 104 семинар хүдэлнэ. Эндэ аяар 6 мянган хүн һураһан байна.

Һургуулинууд болон семинарнуудай хүдэлхэ тусхай үдэр байгуулагданхай. Тэдэ һургуулинуудта хэшээлнүүдынь һара бүри, семинарнуудай хэшээлнүүд кварталда 2 дахин үнгэргэгдэдэг байһан. Бүхы хэшээлнүүдынь СССР-эй арадай хиналтын комитедэй дурадхалнуудтай тааралдуулагдаһан программын ёһоор үнгэргэгдэдэг.

Һургуулинууд болон семинарнуудай пропагандистнуудаар партийна ба совет хүдэлмэрилэгшэд, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд томилогдодог һэн. Арадай хинагшадта туһаламжа болгон, литература болон методическа материалнуудаар хангагдаһан 675 булан парткабинедүүдтэ бии болгогдоһон. Эдэ бүгэдын ашаар хэшээлнүүдэй бүхы асуудалнууд ажахын тодо зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор шудалагдажа, арадай хинагшадай эдэбхи үүсхэл бадаргаха, хиналтын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга олдоһон юм.

Хиналта эмхидхэхэ ленинскэ гуримуудые, парти болон правительствын заабаринуудые, СССР-эй арадай хиналта тухай Хуулиин дүримүүдһээ үндэһэлэн, арадай хиналтын гол шэглэлнүүдые гүнзэгыгөөр шудалха асуудалда онсо анхарал хандуулагдадаг.

Динлэнхи һургуулинууд ба семинарнууд һуралсалайнгаа программые хүсэдөөр дүүргэжэ, һуралсалайнгаа жэлые эмхитэйгээр түгэсхөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Гэхэтэй хамта, зарим комитедүүд арадай хинагшадай, эдэбхитэдэй һуралсал эмхидхэхэ талаар СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедүүдэй заабаринуудһаа зохихо тобшололнуудые хэнгүй, энэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан байна.

Яруунын, Зэдын, Железнодорожно районуудай, Гусиноозерско городской комитедүүд семинар-зүблөөнүүдые, суглаануудые үсөөнөөр үнгэргэнэ.

Цехүүд, отделенинүүд болон үйлэдбэриин участогуудай гэшүүдые һургаха һургуулинууд Яруунын, Бэшүүрэй районуудта, авиационно заводто муугаар хүдэлөө.

Арадай хинагшадай һургуулинуудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта Яруунын, Хурамхаанай, Загарайн районуудай, Гусиноозерско городской комитедүүд һулаар бэелүүлнэ. Эдэ районуудай арадай хинагшадай һургуулинуудай хэшээлнүүд ходо таһалдадаг гү, али хүнүүд үсөөнөөр ерэдэг, хэшээлнүүдые үнгэргэхэ болзорынь саг үргэлжэ шахуу хойшолуулагдадаг байгаа.

Районуудай, мүн хэдэ хэдэн городской комитедүүд методическа хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулна. Ушар иимэһээ методическа литературатай булангууд болон стендүүд зарим газарта түхеэрэгдээгүй байһаниинь гэмшэлтэй. Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд хэшээлнүүдтэ ехэ һуури эзэлдэг байгаа гэхын аргагүй.

Тэрэшэлэн хинагшадай түрүү дүй дүршэлөө халан абалсаха, штатнабэшэ инспекторнүүдтэ зүбшэл заабари үгэхэ, хөөрэлдэхэ арга боломжонууд мүртэй һайнаар хэрэглэгдэдэггүй байба.

Һуралсалай энэ жэлдэ Баргажанай, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин районуудай арадай хиналтын комитедүүд муу бэлэдхэлтэй байһаар.

Арадай хинагшадай һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ бии байгаа дутагдалнуудаа усадхаха гээшэ арадай хиналтын комитедүүдэй шухала зорилго мүн болоно.

С. СТЕПАНОВ.

АЖАЛАЙ ЖУРАМҺАА ҮНДЭҺЭТЭЙ

СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфраммолибденэй комбинадай эгээл томо «цехүүдэй» нэгэн Холтоһоной уурхай болоно. Һаяхан арадай хиналтын Захааминай районно комитет «Комсомолой прожекторэй» штабтай хамта тус уурхайда хүдэлмэриин сагые ямараар хэрэглэдэг, мүн ажалай эрдэм наукын үндэһөөр яажа эмхидхэгдэһые шалгаһан байна. Эндэ олон дутуу дунданууд элирүүлэгдээ.

Энэ уурхайн горнягуудай дунда политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнхэй. Социалис ажалай журам шангадхаха, үндэр бүтээсэтэй ажал хэхэ зохид эрхэ байдал тогтоохо хэмжээнүүд гүйсэд абтанагүй. Ажалай болон гүрэнэй журам сахилгые һайжаруулха асуудалые участогуудай хүтэлбэрилэгшэд, мүн бусад харюусалгата нюурнууд һайнаар шиидхэнэгүй. Журам хазагайруулагшад олониитын зүгһөө шанга шүүмжэлэлдэ ороногүй. Эдэ болон бусад шалтагаанһаа боложо, ажалдаа гаранагүй, хойнотохо-хожомдохо, хуули гурим эбдэхэ ушарнууд үшөөл олон зандаа. Уурхайда 1982 ондо хамта дээрээ 230 хүн ажалдаа гараагүй һаань, байгша ондо 74 хүн 110 дахин зайгуултаа. Эсэстэнь 6617 ажалай үдэр миинтэ хаягдаба. Мүн ажалһаа гаража ошогшодой тоо дээшэлээ. Энэ оной 8 һарада 117 хүн уурхайн коллективһээ гаража ошоһон байна.

Олон тоото суглаан, слёт, семинар болон спортын мүрысөөнүүд ажалай сагай үедэ үнгэргэтдэнэ. Энэ асуудал гуримшуулха хэмжээнүүд абтанагүй.

Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд үндэр бүтээсэтэй ажалай эрхэ байдал тогтоохо хүдэлмэри һулаар эрхилнэ. Тэрэнһээ уламжалан үбшэлэгшэдэй тоо ехэ. Байгша ондо горнягуудай үбшэлхэ ушар 623 дахин тохёолдожо, 7644 ажалай үдэр гээгдээ.

Мүнөө үедэ горнягуудай тэн хахадынь гарай ажал бүтээнэ. Оньһон техникэ нэбтэрүүлжэ, бүтээсэгүй хүдэлмэрие усадхаха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэгүй. Үйлэдбэриин подразделеннүүдтэ ашаг олзо дээшэлүүлхэ болон түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ зорилгонууд дүүргэгдэнгүй үлэшэнэ. Үнгэрһэн үеынгөө түсэб 46 бригадануудай 9-ниинь бэелүүлээгүй байгаа.

Ажалай эмхидхэлэй һулаһаа, оньһон техникын эбдэрһэнһээ, горнягуудай ажалһаа урид гаража ошоһонһоо хүдэлмэриин саг ехээр гээгдэдэг болоо. 1983 оной түрүүшын хахад жэлдэ ажалай саг гээлгын 13 процентнь иимэ шалтагаанһаа болоһон байба.

Материалнуудые алмаха, арьбадхаха хэмжээнүүд мартагдана. Байгша оной нэгэдэхи хахад жэл соо уурхайда 3,6 тонно үрэмдэлгын булад, 342 кубометр модон бахананууд болон бусад хэрэгсэлнүүд үлүү гаргашалагдаа.

Уурхайн арадай хиналтын бүлэг (түрүүлэгшэнь С. Г. Клиновицкий) ажалай сагые бүтээсэтэйгээр хэрэглэлгэ, мүнгэ зөөри зүбөөр, ашаг олзотойгоор гаргашалга, үйлэдбэридэ түрүү аргануудые нэбтэрүүлгэ һулаар хинадаг байна.

Һаяхан арадай хиналтын районно комитедэй ээлжээтэ зүблөөн дээрэ тус асуудал харагдажа, Холтоһоной уурхайн харюусалгата нюурнуудта зэмэ тохогдобо.

Ажалай сагые зүбөөр, олзотойгоор хэрэглэлтые эмхидхээгүй, хамтын подряд нэбтэрүүлхэ, материалнуудые алмаха, арьбадхаха хэмжээнүүдые бэелүүлээгүй дээрэһээ Холтоһоной уурхайн начальник П. А. Костылевто заагдаа. Тиихэ зуура ажалай журам шангадхаха, ноябриин 1-һээ хамтын подрядта орохо бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдана гэһэн тэрэнэй мэдүүлгэ хараада абтаба.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые бэелүүлээгүй уурхайн үйлэдбэриин-техническэ таһагай начальник В. К. Пластинкин, ахалагша экономист Ю. И. Жабин гэгшэдтэ донгодолго соносхогдоо.

Б. ОЧИРОВ,
Захааминай районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ХИНАЛТАЯА ҺУЛАРУУЛХАГҮЙ

Манай районой ажалшад таряа хуряалгын халуун хаһые амжалтатайгаар үнгэргэбэ гээшэ. Һайн шанартай, ехэ таряа хуряажа, гүрэндэ тушаахын түлөө механизатор бүхэн оролдон ажаллаа. Ургаса хуряалга бүгэдын хэрэг гэһэн уряа доро манай «Гигант» колхозойхидшье эмхитэйгээр хүдэлжэ, мүнөө жэл ургуулһан баян ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй сүм суглуулжа абаа.

Үнэхөөрөө баян таряа хуряалгада ехэ багагүй бултадаа хабһадажа, хамтын воскреснигүүдые олоор үнгэргэһэн байнабди. Энэ хэрэгтэ партийча, комсомолой организацинууд, сельсоведэй гүйсэдком болон арадай депутадууд ехэ эдэбхи үүсхэл гаргаа юм. Тиихэдэ арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүдшье миин һуугаагүй, шадаха зэргээрээ хүдэлжэ, олоной дунда ойлгуулламжын, һэргылэмжын хүдэлмэринүүдые, шалгалтануудые олсор үнгэргэһэн байна.

Колхозоймнай гол бүлэгтэ 19 хүн тоологдодог юм. Тэдэнэй олонхинь дүршэл ехэтэй механизаторнууд, түрүү хонишод болон малшад, һаалишад богоно. Арадай депутадууд, коммунистнууд, комсомолшууд мүн лэ олон. Бүлэгэймнай ажал хүдэлмэри гол түлэб хүдөө ажахын һалбаритай — мал үсхэбэрилгэ болон газар таряалан эрхилхэ һалбаритай нягта холбоотой юм. Бидэнэр жэлэй дүрбэн сагта малшад, таряашадай ажал хүдэлмэриинь шалган ябахадаа элдэб дутуу дундануудтай ушардаг, тэдэнээ усадхаха хэрэгтэнь туһалдаг байнабди. Тиигэжэ хабарай тарилгын дүтэлхэдэ техникынгээ хэр зэргэ заһабарилагдажа байһыень шалгадаг, мүн хэды трактор, машинын бэлэн болоһыень бүридхэлдэ абадаг гээшэбди. Мүн нуга сабшалангаа үтэгжүүлхэ талаар ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһаар һонирходог, хабарай тарилгын хаһа соо полевой стан ла кампанияа эмхитэйгээр, ашаг үрэтэйгээр үнгэргөө һаа, бидэнэр амжалта түйлахабди гэжэ мэдэрдэг дээрэһээ, ажахымнай гэшүүн бүхэн энэ хэрэгтэ харюусалга ехэтэйгээр, үнэн зүрхэнһөө хандадаг юм. Гол бүлэгэймнай гэшүүдшье энэ үедэ хиналтаяа шангадхан хүдэлдэг. Тэдэнэр механизаторнуудай халаанай нормоһоо эхилээд, гаргашалагдаһан түлишэдэнь хүрэтэр хинадаг, хүдэлмэриинь шанарые шалгадаг. Энэ талаар колхозой ахамад экономист Нина Анатольевна Афанасьева, үрэһэнэй шанарые шалгаха талаар инспектор В. П. Цыганова, складые даагша М. И. Антонова гэгшэд дүй дүршэл ехэтэй хинагшад болонхой.

Ажахымнай хоёр отделени боложо хубаардаг. Эндэ хонидой 10 отара, һаалиин фермэ болон малай гүүртэнүүд холуур таранхай үбэлжэнэ. Ушар тиимэһээ бидэнэй ажал хүдэлмэриин ехэ болодогынь мэдээжэ гээшэ. Тиигэбэшье манай гол бүлэгэй гэшүүд бэрхэшээлһээ сухаридаггүй, харин урагшаал дабшан партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхын түлөө бии байгаа хүсэ шадалаа элсүүлэн ажелладаг юм. Арадай хинагшадай үүсхэлээр хонидой отара, гүүртэнүүдтэ, полевой стануудта «сахилгаан», дайшалхы хуудаһанууд олоор гаргагдажа, ажалай түрүүшүүл урмашуулагдана, мүн хүдэлмэриһөө гээгдэдэг, ниитын гурим эбдэдэг хүнүүд хэһээгдэнэ. «Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ хүдэлмэриие шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоол бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ манай гол бүлэгэй гэшүүдэй оруулһан хубитань ехэ.

Гэбэшье бидэнэй ажал хэрэгтэ дутуу дунданууд ушараад лэ байдаг. Жэшээнь, аяар бүри хабарай тарилгын үедэ үнгэргэгдэһэн шалгалтануудай дүнгөөр 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи бригадануудай хүдэлмэриин шанарай муу байһаниинь элирүүлэгдэжэ, эдэ бригадын гэшүүдэй салин хүлһэниинь доошолуулагдаһан байгаа. Хонидой отарануудаар ябаха үедөө бидэнэр хонидой дутадаг байһыень элирүүлээбди. Хура бороогой ехээр орсжо, сагай уларилай муу байһан ушарһаа хартааба хуряалгамнай нилээд унжагайраа.

Бүхэндэ арадай хиналтын саг зуурын постнуудые байгуулдагбди. Зунайшье һаранuудта хэхэ хүдэлмэримнай олдоод лэ байдаг. Бэлшээриин үедэ адууһа малай шэгнүүрээ хэр зэргэ нэмээһэн тухай, мүн таряалан, нуга сабшалан үһалха хүдэлмэри, тиихэдэ, хонихайшалгын үедэ нооһоной шанар шалгаха гэхэ мэтын айхабтар ехэ удха шанартай хэрэгүүд бэелүүлэгдэдэг. Тиимһээр байтарнай бүхэли хабар, зундаа хэһэн хүдэлмэримнай дүн—үбһэ бэлэдхэлгэ, таряа хуряалга эхилшэдэг.

Таряа хуряалгада бидэнэр һайнаар комбайн, машинануудаа бултыень нэгэшье һаадгүй хүдэлгэхөөр заһабарилан бэлдэнэбди. Намарай нэгэ үдэр бүхэли үбэлые тэжээдэг гэдэгэй ёһоор энэ шуха…

Г. МАТВЕЕВА.
Загарайн районой «Гигант» колхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ.

Коммунист Юрий Александрович Цымбалюк Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивно депогой электроаппаратна цехтэ электро-гагнууршанаар ажалладаг юм.

Тэрэ цехэйнгээ арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшээр һунгагданхай. Тэрэнэй хүтэлбэри доро заһабарилгын шанар, түхеэрэлгэнүүдые шалгаха, хүдэлмэриин сагые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар хиналта хэгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю. А. Цымбалюк ажалдаа.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ЭМХИДХЭЛЭЙ МУУҺАА БОЛОНО

Арадай хиналтын районно комитедэй һаяхан үнгэргэһэн заседани дээрэ Алцагай совхозой гол бүлэгэй ажал хүдэлмэриие хаража үзөөд, дээрэ дурсагдаһан дутуу дундануудаа саг дарыдань усадхахыень һануулһан байна. Арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ М. Ж. Будаев, цеховэ бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэд, арадай хинагшад энэ һануулгыемнай хараадаа абан, ажал хэрэгээ һайжаруулха талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри үнгэргэхэ бээ гэжэ найдагдана.

Алцагай совхозой арадай хиналтын гол бүлэгтэ дүн хэмта 51 гэшүүн тоологдодог. Ажахын гурбан отделени бүхэндэ цеховэ бүлэгүүд байгуулагданхай, тэндэ хамта дээрээ 21 хүн ороно. Саг үргэлжын 3 пост эмхидхэгдэнхэй. Арадай хинагшадай олонхинь ажабайдалай болон ажалай баян дүршэлтэй, ажалша бэрхэ, урагшаа һанаатай хүнүүд юм. Тэдэнэрэй дунда хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, механизаторнууд болон мал адуулагшад олон. Хахадһаань ехэнхинь — партиин гэшүүд болоно.

Арадай хиналтын гол бүлэгые партийна организациин секретарь М. Ж. Будаев хүтэлбэрилдэг. Цеховэ бүлэгүүдые даагшад мүн лэ коммунистнууд юм. Тэдэнэр партийна болон комсомольско организацинуудтай, нютагай коммунистнуудтай шалгалтануудые олоор үнгэргэдэг дээрэһээ ажахын хүгжэлтэдэ һаад ушаруулдаг дутуу дундануудые саг соонь усадхажа шадана. Байгша ондо арадай хинагшадай үүсхэлээр арбаад шалгалта үнгэргэгдэжэ, машина, техникэ хадагалха, түлишэ гаргашалха, адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, үбһэ тэжээлыень зүбөөр хубааха асуудалнуудаар һонирхоһон байна. Эдэ шалгалтануудай һүүлээр ажахын гүүртэ, фермэнүүдтэ, механизаторнуудай ажал хүдэлмэридэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар горитой дутагдалнууд элирүүлэгдээ бэлэй. Арадай хинагшад энээн тухай ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэн хэлсэжэ, зохихо хэмжээ ябуулгануудые абаһан, мүн зэмэтэй зониие хэһээһэн байна. Тиигэжэ гол бүлэгэй гэшүүдэй эдэбхи үүсхэлээр ажалша коллективүүдэй дунда үзэгдэдэг дутуу дунданууд усадхагдаа һэн. Жэшээнь, хони хайшалалгын үедэ арадай хинагшад шалгалтануудые олоор үнгэргэжэ, нооһоной шанар, мүн тэрэнэй ямараар, хаана хадагалагдадаг байһаар саг үргэлжэ һонирходог байгаа. Энэ хүдэлмэриин ашаар тус совхоз гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ.

Гэбэшье арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл үзэгдэһөөр. Шалгалтануудшье үнгэргэгдэхэдөө бүхы хинагшадай анхаралые татанагүй, гүүртэ, фермэнүүд, отара болон бригада дээрэ ажаллажа байһан хүнүүд тон үсөөнөөр хабаадалсана. Гол, цеховэ бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэд шалгалтада багаар хабаадана, гэшүүдэйнгээ ажал ябуулгаар һонирхоногүй. Бүлэгэй гэшүүдэй хамтын суглаан үсөөн зарлагдана. Хамтын суглаан дээрэ түсэбүүд болон үнгэргэгдэһэн шалгалтануудай дүнгүүд, тэрэ талаар ямар хэмжээнэй абтажа байһан тухай нэгэтэшье хаража үзэгдэнэгүй. Бүлэгэй түрүүлэгшэ М. Ж. Будаев хинагшадайнгаа эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, ажал хүдэлмэриинь ажабайдалдань бодотоор нэбтэрүүлхэ, ажахынгаа хүгжэлтэдэ арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүдэй хубитые оруулха талаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнагүй. «Сахилгаан», «Дайшалхы хуудаһанууд» гаргагданагүй. Шалгалтын һүүлээр абтаһан хэмжээ ябуулганууд тухай ажалшадай суглаачууд дээрэ хэлсэгдэнэгүй. Гол бүлэгэй, цеховэ бүлэгүүдэй, мүн саг үргэлжын постнуудай үнгэргэһэн ажал хүдэлмэри бүридхэлдэ хүсэд абтадаггүй байһаниинь гэмшэлтэй.

А. ШАТУЕВ,
Зэдын районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

ЧЕМПИОНОО ТОДОРХОЙЛБО

Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ургасын һайндэр һаяхан боложо, таряашад хабарай тарилгаһаа эхилээд, ургаса хуряалга хүрэтэр хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолһон байна.

Ташаланай таряашад байгша ондо нилээд һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Хабартаа, зундаа агротехническэ хэмжээнүүдые саг соонь зүбөөр ябуулаа. Тиигэжэ энэ нютагта эрхим ургаса хуряагдаа. Тус ажахыда ороһото ургамалнууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 14,5 центнер абтаа. Тэрэшэлэн түрүү онол арга болохо бригадын гуримаар ажалаа эмхидхэһэн Иван Степанович Зубакинай тракторно бригадынхид гектар бүриһөө 16,2 центнер ургаса хуряажа, районой дотороо эгээл үндэр урэ дүн харуулаа.

Түрүү механизатор Николай Данилович Матвеев 6.789 центнер эрдэһэ сохижо, колхозойнгоо чемпион болобо. Тэрэнһээ 150 центнерээр бага ургаса хуряажа Иван Георгиевич Иванов хоёрдохи һуури эзэлээ. Ташаланай таряашад гүрэндэ ороһо тарая худалдаха түсэбтэ даабаряа мянган центнерээр үлүүлөө. Байгша ондо туйлаһан амжалтаа арьбадхан, эрэхэ жэлдэ түлэнаа баян ургаса ургуулхын тула хараа зорилгонуудаа мүнөө тодорхойлжо байна.

С. ТЮЛЮКИН.

«РОМАШКАДА» ХҮХЮҮТЭЙ...

335-дахи оньһожоруулагдамал нүүдэл колонниин коллективэй гэшүүдэй бишыхан үхибүүд «Ромашка» гэжэ хүүгэдэй саадта ябажа хүмүүжэгдэдэг юм. Хоринн хоёрдохи дунда һургуулиин эхин классуудай багшанар М. Д. Даржаева, Н. А. Дадуева, Н. Ф. Заводская гэгшэд ерэжэ, ахалагша бүлэгэй үхибүүдтэй уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, мүн һурагшадай хүсөөр концертнүүдые харуулдаг юм.

Заахан үхибүүдэй шефүүд — 2-дохи һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад саадай газаагуур талмайе түхеэрдэг, палисаднигууд соонь набшаһата модонуудые һуулгалсадаг, хабартаа сэсэгүүдые таридаг заншалтай.

Тус саадые даагша Н. Трунева һургуули саад хоёрой хоорондохи холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа эхээр хандуулна. Тэдэнэр хоорондоо нягта холбоотойгоор, нэгэ һаналтайгаар хүдэлжэ, урган ябаа залуу үетэние мүнөө сагай эрилтэдэ хүмүүжүүлнэ.

Г. БАДМАЕВ.

«ОШОН» ОШОО

Имнэ нэрэтэй шэнэ зүжэгөө үсэгэлдэр Улаан-Удын ород драмын театрай коллектив түрэл хотодоо түрүүшынхеэ харуулба. Мэдээжэ белорус уран зохёолшо Василь Быковэй түүжын үндэһөөр найруулагдаһан зүжэгые Буряадай комсомолой шангай лауреат Евгений Путивец табяа.

Манай корр.

БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНДО

УРГАСЫН ҺАЙНДЭР

Хуряалгын хүдэлмэрине район дотороо түрүүлэн дүүргэһэн «Победа» колхоздо ургасын һайндэр болобо. Нютагайнгаа соёлой байшан соо сугларһан таряашадта хуряалгын дүнгүүд тухай колхозой түрүүлэгшэ В. В. Смолин ахамад агроном Г. Д Плюснин хоёр хөөрэжэ үгэһэн байна.

Таряа хуряалгын социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр комсомолец Владимир Смолин түрүү һуури эзэлээ. Тэрэ штурвальщик В. Казаковтой 8 мянга гаран центнер таряа сохижо эрхимлээ.

НАМАРАЙ ЯАРМАГ

Бэшүүр тосхондо намарай яармаг һаяхан эмхидхэгдэжэ, хүн зоной анхаралые ехээр татаһан байна. Районой эд хэрэглэгшэдэй холбооной бүхы магазинууд, автолавканууд намарай, үбэлэй хаһын элдэб янзын хубсаһанай наймаа дэлгээгээ. Мүн лэ эндэ столовонууд эдеэ хоол элбэгээр худалдаа. Яармагай үедэ дүн хамта 24800 түхэригэй эд бараан, эдеэ хоол худалдагдаһан байна.

Н. ЧИМИТОВА.

ШЭНЭ САД

Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой түб һуурин Харганаада 45 һууритай хүүгэдэй саад анхан хүдэлдэг һэн. Һая хүүгэдэй 90 һууринтай шэнэ саад баригдажа, ашаглалгада тушаагдаба.

Шэнэ саад мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр барингданхай. Газаагуурнь үхибүүдэй амархада, наадахада тааруу олон янзын түхеэрэлгэнүүд табигданхай. Совхозой олоохи малшадай, механизаторнуудай үхибүүд эндэ ябаха аргатай болоо.

Н. НАМСАРАЕВ, манай корр.

Һаяхана ВЛКСМ-эй обкомой бюрогой шиидхэбэреэр республикын залуушуулай хэдэн түлөөлэгшэдтэ наука болон техникын талаар Буряадай комсомолой шан олгоһон тухай тогтоол баталагдан абтаба. Шанда хүртэгшэдэй дунда хэдэн залуу эрдэмтэд бии. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Естественнэ эрдэмэй институдай научна хүдэлмэрилэгшэ Александр Петрович Семеновто шан олгогдоо. Залуу эрдэмтэ ионуудые шэнжэлһэн хэдэн хүдэлмэриингөө түлөө Буряадай комсомолой шангай лауреат болобо.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ СЛЕТ

Новокижингинск тосхоной соёлой «Кристалл» гэжэ байшанда ажалай түрүүшүүл—эхэнэрнүүдэй районно слёт үнгэргэгдэбэ. Эндэхи поселково Соведэй эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ В. В. Луншакова элидхэл хэһэн байна.

Эндэ сугларһан ажалай түрүүшүүл ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай ветеран-эхэнэрнүүдые дунда һургуулиин Олег Кошевойн нэрэмжэтэ отрядай пионернүүд халуунаар амаршалжа, баглаа сэсэгүүдые барюулаа. Ургажа ябаһан залуу үетэние хүмүүжүүлхэ талаар ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадаһанайнь түлөө поселково Соведэй түрүүлэгшэ Ж. В. Зубакина ветеран-һурган хүмүүжүүлэгшэдтэ Хүндэлэлэй грамотануудые барюулһан байна. Баяр ёһололой һүүлээр уран һайханай артистнууд концерт харуулаа.

Б. ЛАЙДАПОВ.

БУУ ЗЭБСЭГ ҮРДИЛДЭН БҮТЭЭЛГЫЕ ЗОГСООХО

ХЕЛЬСИНКИ. Ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха, буу зэбсэг хуряаха, Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха хэрэгтэй гэжэ Швециин гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Будстрем һаналаа хэлэбэ. Финляндида үнгэргэгдэжэ байһан буу зэбсэг хуряахын түлөө ябуулгануудай долоон хоногой хэмжээ ябуулгануудта тэрэ хабаадалсаһан байна.

Европын хойто хубида ядерна зэбсэг хэрэгсэлгүй зоно байгуулха гэшэ хойто оронуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, мүн Европо түбиие ядерна буу зэбсэггүй газар болгохо замда шэнэ шата болохо ёһотой юм гэжэ министр онсолон тэмдэглэбэ. Европын газар дээрэ ядерна шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүд тодхогдохо зэргэгүй гэжэ Швециин правительство тоолоно. Женевэдэхи совет-американ хөөрэлдөөнүүдтэ хэлсээн түйлагдажа болохо бэзэ гэжэ найдажа байһанаа министр хэлээ.

Уласхоорондын шахардуу байдалые һулаоруулгада, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые хүгжөөлгэдэ тэрэ ехэ удха шанартай юм гэжэ онсолон зааба. Бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал хангаха талаар хүдэлмэри үргэлжэлүүлхые Европын оронуудхүсэнэ. Энээнтэй хамта ерэхэ жэлэй январьда Швециин ниислэл хотодо зарлагдаха зэргэтэй Европо түбидэ этигэл найдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, буу зэбсэг хуряаха талаар конференциин түрүүшын шата шухала удхатай гэжэ тэрэ хэлэбэ.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. Холбоото Штадуудай үүдхэһэн Гренадада харша зээрхэг түримхэй ябуулга тухай асуудалые ООН-ой Аюулгүйн Совет зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлүүлбэ.

Энээнэй урда тээ зарлагдаһан соведэй нэгэдэхи заседани дээрэ Мексикын, Кубын, Никарагуагай, Гайаный, Ливиин, Советскэ Союзай болон бусад гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй, бэеэ даанхай энэ гүрэндэ бүдүүлигээр добтолон ороһон ябадалые эрид шууд буруушааһан байгаа. Гренадада буу зэбсэгээр булимтаран оролгонь ООН-ой Уставые ба уласхоорондын эрхын бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн гурим дүримүүдые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно гэжэ тэдэнэр тодорхойлно. Олтирог дээрэхи Вашингтондо таагүй ниитын байгууламжые унагааха, тэндэ өөһэдынгөө гуримуудые тогтооохо, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэдэг бусад арадуудые айлган һүрдөөхэ гэһэн тодо захиралта американ сэрэгэйхид Сагаан байшанһаа абаһан байгаа бшуу.

Соведэй зүбшэн хэлсэлгэдэ резолюциин проект энэ зэбсэгтэ булимтаралга болюулха эрилтэ табина.

ВЕНЭДЭХИ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДТЭ

ВЕНЭ. Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгүүдые али али талаһаань хорсохо тухай хэлсээнүүдэй ээлжээтэ заседани дээрэ ПНР-эй делегациие толгойлогшо С. Пжигодский үгэ хэлэбэ. Мүнөөнэй уласхоорондын байдал ба Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй тодорхой хэрэг байдал Венэдэхи хуралдаанай хүдэлмэриин арбан жэлэй ойе баярай оршон байдалда тэмдэглэхэ үндэһэ баримта олгоногүй, харин тодорхой дүнгүүдые түйлаха талаар шэглүүлэгдэһэн хүсэлэл оролдолгонуудые арьбадхаха эрилтэ табина гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй удаан сагсоо урагшагүйдэһэн тодорхой шалтагаануудые элидхэлшэ шэнжэлээ. Аюулгүй байдалдань хохидол хэхэ адли тэгшэ бэшэ уялгануудые социалис оронуудта баадхан абхуулха гэһэн НАТО-гай гүрэнүүдэй оролдолгонь гол шалтаг болоно гэжэ тэрэ хэлээ. Тэрээнһээ гадна НАТО-гай оронууд Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй гол зорилгодо зүрюу ябуулгануудые жэлһээ жэлдэ бэелүүлнэ.

Баруун Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ядерна ракетэнүүдэй тараан тодхогдобол, уласхоорондын байдалые улам түгшүүрилтэй болгохо, ядерна аюул улам ехэ болохо байна гээд ПНР-эй делегациин толгойлогшо онсолон зааба. Энэнь Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ баһал муугаар нүлөөлхэ юм.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой «Правда» газетын асуудалнуудта үгэһэн харюунуудай текстые СССР-эй делегаци хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай дунда тарааһан байна.

МАРОККЫН ППС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ

РАБАТ. Мароккын Дэбжэлтын ба социализмын партиин (ППС) ЦК-гай ээлжээтэ пленум Касабланкада болобо ППС-эй Генеральна секретарь А. Ята партиин уласхоорондын ба дотоодын байдал, партиин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл хээ. Тэрээндэ хабаадагшад энэ элидхэлые шагнаад, нэгэн һанаатайгаар һайшааба.

Американ империализм зээрхэг түримхэй политика бэелүүлжэ, дэлхэйе ядерна дайнай аюул руу түлхихые оролдоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Хаа хаанагүй — Латинн Америкада, Африкада, Азида — Холбоото Штадууд арадуудые хашана, харшална.

«Олон үндэһэ яһатанай хүсэнүүд» гэдэгээр далдалагдажа, США Дүтын Зүүн зүгтэ сэрэгүүдээ улам үргэдхэжэ байна.

Спорт

БҮХЭСОЮЗНА КОНФЕРЕНЦИ

Хүнгэн атлетикээр ороной спортын бүлгэмүүд болон албан зургаануудай суглуулагдамал командануудай тренернүүдэй бүхэсоюзна конференци ноябриин 1—3-да Донецк хотодо үнгэргэгдэхэнь.

Хоёр шухала асуудал энэ хуралдаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Эдэмнай Хельсинкидэ үнгэргэгдэһэн дэлхэйн чемпионадта хүнгэн атледүүдэй урагшагүйгөөр хабаадалга, 1984 ондо Лос-Анджелеста үнгэргэгдэхэ XXIII Олимпиин наадануудта бэлэдхэл гэхэ мэтэ асуудалнууд болоно.

СССР-эй олимпийскэ суглуулагдамал командада оруулагдаха кандидадуудай 1984 оной гол мүрысөөндэ ямараар бэлдэжэ байһан тухай ороной түрүү тренернүүдэй элидхэлнүүд шагнагдаха юм.

РСФСР-эй габьяата тренернүүд, «Трудовые резервы» бүлгэмэй олимпиин наадануудта бэлэдхэлэй түбэй тренернүүд В. Д. Домнин, Б. В. Мироманов конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсаха.

Б. ВАСИЛЬЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партиина ажабайдал: тоосоон ба һунгалта». «Амжалтань үшөө ехэ байха һэн» — Ю. Коркиной статья. «Хилээмэн амтаяа гээхэ ёһогүй» — С. Богуславскиин корреспонденци. «Хохидолой хогон» — Я. Николаевай фельетон.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдэй хүдэлөөнэй 60 жэлэй ойдо». Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта».

ТЕЛЕВИДЕНИ

Октябриин 30-һаа ноябриин 5 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 30
АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭИ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты». 9.55 — Автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ баримтата фильмүүд. 10.35 — «Будильник». 11.05— «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.05 — «Элүүр энхэ байлга». 12.50 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 13.40 — Совет газар дээрэ уулзалга. 13.55 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.55 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.25 — «Мүнөөдэр — Автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». Социалис Ажалай Герой СССР-эй автомобильна транспортын министр Е. Г. Трубицын дамжуулгада хабаадаха. 16.05 — Автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ хүгжэмтэ дамжуулга. 16.55 —«Аяншалагшадай клуб». 17.55 — Арадай уран бэлиг тухай телепрограммануудай уласхоорондын «Һолонго» гэһэн V фестиваль. (Югослави). 18.20 — Ажалшадай бэшэгүүд, дурадхалнууд болон гомдолнуудаар Курска областиин партийна болон совет эмхинүүдэй ябуулдаг хүдэлмэриин үйдүршэл тухай. КПСС-эй Курскэ обкомой ниитэ хүдэлмэриин таһагые даагша Д. Г. Дубинин ба КПСС-эй Железногорско горкомой секретарь В. А. Алехин дамжуулгада хабаадаха. 19.20 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.05 — Мультфильмнүүд. 20.20 — Хүндэ атлетикээр дэлхэйн чемпионат. 20.50 — Жэжэ зүжэгүүдэй театрай «Кругом 16» гэһэн зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Крылья Советов» (2-дохи, 3-дахи шата). 00.15— Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.20 — Автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ баримтата фильмүүд. 9.50 — «Жостовско ханын зурагай выставкэ». 10.20 — «Братиславадахи хүгжэмтэ һайндэр». 11.20 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.20 — «Онтохондо айлшаар». «Приключения Буратино» (2-дохи сери). 13.30 — «Газар дээрэ, огторгойдо ба далай дээрэ». 14.00 — «Кино харагшадай анхаралда». 14.45 — «Спортивна...

ПОНЕДЕЛЬНИК, 31

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Ян Сибелиус». Ре-минор квартет. 10.25 — «Онтохондо айлшаар». «Приключения Буратино» (2-дохи сери). 11.35 — «Ан амитадай аймагта». 12.35 — Баримтата фильм. 13.30 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Красноярск»— баримтата фильм. 16.05 — Спортивна гимнастикаар дэлхэйн чемпионат. Венгриһээ дамжуулагдаха. 16.55 — «Эрдэм ухаан —хүсэн». 17.40— Баримтата фильм. 18.00 —«Шадамар гарнууд». 18.30 — «Хүндэ атлетикээр дэлхэйн чемпионат». 19.00 — «Карагандагай металлургическа комбинадай коллективэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэри тухай». 19.30 — Спортивна гимнастикаар дэлхэйн чемпионат.

Улаан-Үдэ. 20.05 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.35 — «Кот в мешке» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — Концерт. 00.15 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.15 — Баримтата фильм. 9.35—10.35 — Түүхэ, 8-дахи класс. «Социалистнууд —утопистнууд». 10.05 — «Ород хэлэн». 11.05 —«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 11.35—12.35 — А. Блок. «Двенадцать». 10-дахи класс. 12.05 — Юрэнхы биологи. 13.05 — Телеочерк. 13.35 —«Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм». 13.50 — «Байгаали шэнжэлэлгэ». 4-дэхи класс. 14.10 — «Г. Свиридовэй зохёол бүтээлнүүдтэ Пушкинай шүлэгүүд». 14.55 — «Мэдэхэ, шадаха бай». 15.40—Дж. Рид. «Ажабайдалай ба зохёохы ябуулгынь хуудаһанууд». 16.25 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.30 — СССР-эй Гүрэнэй академическэ хоорой концерт. 17.15 — «Хахад...

НОЯБРИИН 1
ВТОРНИК,

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время» 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Хүхюун стартнууд». 10.40 — «Кот в мешке» — уран һайханай фильм. 12.05 — Москвагай сэрэгэй округой дуу, хатарай ансамблиин концерт. 12.50 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 —Баримтата фильмүүд. 16.20 — «Ород хэлэн». 16.50 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 17.35 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.05 — «Хүдөөгэй зурагууд».

Улаан-Үдэ. 18.30 —«Элүүр энхэ байлга». 19.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар).

Москва. 19.30 — Баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 20.00— «Манай саад». 20.30 — СССР-эй арадай артист Д. Шафран виолончель дээрэ наадаха. 20.50 — «Рожденные бурей» — уран һайханай фильм. 22.00 —«Время». 22.30 — «Баатар хото Киевые фашис булимтарагшадһаа сүлөөлһөөр 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга». 23.50 — Хүндэ атлетикээр дэлхэйн чемпионат. 00.20 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Үглөөнэй гимнастика». 9.15 — Баримтата фильм. 9.35—10.45 — Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 9.55 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.15—13.40 — Француз хэлэн. 11.05 — «ПТУ-гай һурагшадта». Техническэ эстетикэ тухай. 11.35— 12.40 — «Совет гүрэнэй ба хуулиин үндэһэ һуури». 8-дахи класс. 12.05 — «Шатарай һургуули». 13.10 — «Н. А. Некрасовай уянгата шүлэгүүд». 14.10— А. П. Бородинай зохёол бүтээлнүүдтэ баатарнуудай образууд». 14.40 —«Байгаали шэнжэлэлгэ. «Бэшэгүүд...

СРЕДА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Москвагай городской Пионернүүд болон һурагшадай ордонгой В. Локтевой нэрэмжэтэ дуу, хатарай ансамблиин концерт. 10.25 — «Рожденные бурей» — уран һайханай фильм. 11.35— Баримтата фильм. 11.55 — «Аяншалагшадай клуб». 12.55 — Шэнэ һонин. 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35 — Социалис оронуудай баримтата фильмүүд. 16.15 — «Союзуудай байшангай Колонно залһаа эдиршүүлдэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга».

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Республикын районуудай газетэнүүдэй журналистнууд түхэреэн столой дэргэдэ». 19.15 — Киножурнал.

Москва. 19.30 — Баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 —« Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.30 — Футболоор кубогуудта хүртэгшэдэй кубок. «Серватт» (Швейцари)— «Шахтер» (Донецк). Швейцариһаа дамжуулагдаха. 22.00— «Время». 22.30 — СССР-эй арадай артист Э. Гилельсын концерт. 23.10 — «Долоон хоногой спорт». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Футболоор Европын чемпионуудай кубок. «Динамо» (Минск) — «Раба» (Венгри).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35 — «Географическа нээлтэнүүдэй түүхэһээ». 10.05 — — Немец хэлэн. 10.35 — Р. Гамзатов. Уянгата шүлэгүүд. 11.05 — «ПТУ-гай һурагшадта». «Физикэ». 11.35—12.40— Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 12.05 — «Таанадта, түрэлхид». 13.10 — «Г-Х. Андерсенэй онтохонууд». — 4-дэхи класс. 13.40 — Телеочерк. 14.40—...

ЧЕТВЕРГ, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.20 — «Гонщики» — уран һайханай фильм. 11.40— «Дүлэтэ жэлнүүдэй дуунууд». 12.05 — Баримтата фильм. 12.55 — Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.35 —«Түүхын хуудаһанууд» Дайшалхы Улаан Тугай гурбан орденой кавалер артиллериин генерал-майор А. Ф. Сергеев дамжуулгада хабаадаха. 17.20— Киноочерк. 18.05 — Арадай инструментнүүдэй «Русские узоры» оркестр наадаха. 18.30 — «Шатарай һургуули». 19.00 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет».

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.30. — «Спортивна дамжуулга». 22.00 — «Время». 22.30 — Воронежой гүрэнэй ород арадай хоорой концерт. 23.30 — Баримтата фильм.23.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 24.00— Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Үглөөнэй гимнастика». 9.15 — Баримтата фильм. 9.35 — «СССР-эй далайнууд». 10.05— Испан хэлэн. 10.35 — «XIX зуун жэлэй 70-аад, 80-яад онуудай хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн ба Россида марксизмын таража эхилэлгэ». 11.05 — «ПТУ-гай һурагшадта астрономи». 11.35 — Н. Г. Чернышевский. «Что делать?» 9-дэхи класс. 12.00— «Манай саад». 12.35 — «Н. Г. Чернышевский «Что делать?». 9-дэхи класс. 13.00 — Эрдэм...

ПЯТНИЦА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Спорт тухай баримтата фильмүүд. 10.35—Фильм-концерт. 11.00 — «Ксения— любимая жена Федора» — уран һайханай фильм. 12.30— «Арадай уран бэлиг». 13.15— Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильмүүд. 16.35 — «Москва ба москвагайхид». 17.15 — «А. С. Макаренко—багша, уран зохёолшо, эрхэтэн».

Улаан-Үдэ. 18.05 — Киножурнал. 18.15 — «Манай түсэбүүд бэелүүлэгдэхэ». КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Карпов дамжуулгада хабаадаха.

Москва. 18.45 — Мультфильмүүд.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Шэнэ һонин (буряадаар). 19.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00— «Бүхэроссин конкурсын лауреат А. Литвиненко дуулаха. 20.20 — «Октябрь» — уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35 — «Останкинадахи концертын студида залуушуулай үдэшэ». 00.20 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35 — Физикэ. «Үйлэдбэрине оньһожоруулга». 10.05 — Англи хэлэн. 11.35— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05 — Астрономи. «Наран». 11.35 — «В. И. Ленин—октябриин вождь». 12.05 —В. В. Маяковский. «Хорошо». гэһэн поэмэ. 13.05 — «Совет уран зурагай искусствада түүхын-революционно темэ». 13.35— Англи хэлэн. 14.05 — «Карл Маркс ба мүнөөчэй үе саг». 14.50 — В. С. Вишневский— уран зохёолшо, коммунист». 15.40 — М. И. Глинка. «Вальс-фантази». 16.10— Шэнэ һонин.

СУББОТО, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Фильм-концерт. 10.20 — «Спортлотогой» 45-дахи тираж. 10.30 — В. Крапивин. «Та сторона, где ветер»—зүжэг. (1-дэхи, 2-дохи хуби). 13.25 — Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — «Раннее, раннее утро» — үхибүүдтэ гурбан серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 16.45 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.05— Телеочерк. 17.25— Хүдөөгэй ажалшадта буряад хэлэн дээрэ концерт. 18.10 — «Хүлеэгдээгүй уулзалга» — телеочерк. 18.20 — «Эхэ ороной шагналаар тэмдэглэгдэбэ» гэһэн хүгжэмтэ дамжуулга. 19.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.30 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 19.45 — «Большая, малая война» — уран һайханай фильм. 21.15 — «Время». 21.55 — Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 66 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан. Һайндэрэй концерт. Съезднүүдэй Кремлиин ордонһоо дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа 9.00 — «Үглөөнэй гимнастика». 9.20 — Баримтата фильмүүд. 10.05 —РСФСР-эй габьяата артист М. Рожков балалайка дээрэ наадаха. 10.35 — Баримтата фильм. 11.05 — «Бидэ БАМ баринабди». 11.35 — Концерт. 12.05 — «Музейнүүд болон выставкын залнуудаар». 12.30 — «И. Гайдн. «Ми-бемоль-мажор соната». 12.50 — Баримтата фильм. 13.10 — «Слепая птица» — үхибүүдтэ фильм. 14.10—СССР-эй Агаарай Сэрэгэй Хүсэнүүдэй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 14.45—Мультфильмнүүд. 15.10 — «Ираклий Андронников. «Четыре рассказа». 16.25 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.30 — Мультфильмнүүд.

Москва. 17.05 — Концерт. 17.55 — Телеочерк. 18.10 —...

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62 отв. секретарь —2-50-52 секретариат —2-66-76 отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91 переводов—2-54-93 писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-85-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Н-04668. Заказ № 250. Индекс 0464